

KASVU NAISEUTEEN KAHDEN KULTTUURIN RISTIRIIDASSA

Sudanilaisten nuorten naisten kokemuksia Tyttöjen Talon tarjoamasta tuesta

Nita Nahkala & Anne Sarajärvi

Opinnäytetyö, kevät 2010

Diakonia ammattikorkeakoulu, Diak Pohjoinen

Oulun toimipaikka

Hoitotyön koulutusohjelma

Diakonisen hoitotyön suuntautumisvaihtoehto

Sairaanhoitaja (AMK) - diakonissa

TIIVISTELMÄ

Nahkala, Nita & Sarajärvi, Anne. Kasvu naiseuteen kahden kulttuurin ristiriidassa. Sudanilaisten nuorten naisten kokemuksia Tyttöjen Talon tarjoamasta tuesta. Kevät 2010, 52s., 2 liitettä. Diakonia-Ammattikorkeakoulu, Diak Pohjoinen, Oulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Diakonisen hoitotyön suuntautumisvaihtoehto. Sairaanhoitaja (AMK) + diakonissan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Oulussa toimivan Tyttöjen Talon kanssa. Oulun Tyttöjen Talon toiminnan rahoittajana toimii Raha-automaattiyhdistys sekä Oulun Seudun Setlementti Ry. Tyttöjen Talon toiminta tarjoaa nuorille naisille turvallisen ja kodinomaisen ympäristön, joka tukee heitä naiseuteen kasvamisessa.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata Tyttöjen Talon tarjoamaa tukea nuorille sudanilaisille maahanmuuttajanaيسille sekä kuinka nuoret kokevat oman uskon ja naiseuden vieraassa kulttuurissa. Opinnäytetyössä on käytetty laadullista lähestymistapaa ja aineisto kerättiin syksyllä 2009 teemahaastattelun avulla. Vastajat olivat nuoria sudanilaisia naisia, jotka olivat asuneet Suomessa neljästä kahdeksaan vuotta. Aineisto analysoitiin deduktiivisella sisällönanalyysillä.

Opinnäytetyön tulosten mukaan keskeistä oli nuorten naisten kokemus mahdollisuus elää vapaasti naisena Suomessa ja toteuttaa omaa uskoaan ilman ulkoisia uhkia. Tyttöjen Talon toiminta auttoi nuoria kokemaan itsensä hyväksytyksi jolloin myös eheämmän minäkuvan turvaaminen oli mahdollista. Tyttöjen Talo mahdollisti kulttuurillista oppimista ja tiedollista tukea turvallisessa ja luotettavassa ympäristössä.

Jatkotutkimushaasteena on tuottaa lisää tietoa siitä, miten Tyttöjen Talo auttaa maahanmuuttajia tutustumaan suomalaisiin nuoriin. Lisäksi jatkotutkimusaiheeksi esitetään kuinka Tyttöjen Talo voi yhteistyöllään tehdä kansainvälistä diakoniaa tunnetummaksi maahanmuuttajanuorten keskuudessa.

Asiasanat: naiseus, kasvu, diakonia, hoitotyö, maahanmuuttajat, kvalitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Nahkala, Nita & Sarajärvi, Anne. Growing into womanhood in collision of two cultures. The thoughts of young Sudanese women of the help offered by Tyttöjen Talo. Spring 2010, 52 pages, 2 appendices. Language: Finnish. Diaconia University of Applied Sciences, Diak North, Oulu. Degree Programme of Nursing, option in diaconal nursing. Degree: Nurse + deaconess.

The thesis was made in co-operation with Tyttöjen Talo in Oulu, Finland. The activities of Tyttöjen Talo is sponsored by The Slot Machine Association and Oulu area Settlement Ry. The activities of Tyttöjen Talo offers young women a safe and homelike environment which supports their growing into womanhood.

The purpose of the thesis was to discover the type of support Tyttöjen Talo offers young Sudanese immigrant women and how they experience their faith and womanhood in a different culture. Qualitative approach has been used in the thesis and research material was collected during autumn 2009 with the help of theme interviews. Interviewees were young Sudanese women who had lived from four to eight years in Finland. The research material was analyzed on the basis of the theme interviews.

According to the results, the Sudanese women found the possibility to live freely as a woman in Finland important. Further, more they found it important to be able to practice one's faith with no feeling of threat or pressure from outside. The activity of Tyttöjen Talo helped the young women to feel themselves accepted and therefore it was also possible to protect their self-image. Tyttöjen Talo made the cultural learning possible and offered new information in a safe and trustworthy environment.

The next challenge is to study further how Tyttöjen Talo would help immigrants to make friends with young Finnish people. How to increase the awareness of international diaconia among young immigrants would be an interesting further thesis subject.

Keywords: womanhood, growing up, diaconia, nursing, immigrants, qualitative research

SISÄLLYS

JOHDANTO	6
2 DIAKONINEN JA KULTTUURILÄHTÖINEN HOITOTYÖ	7
2.1 Diakoninen hoitotyö.....	7
2.2 Kulttuurilähtöinen hoitotyö.....	10
3 MAAHANMUUTTAJAT SUOMESSA	12
3.1 Maahanmuutto Suomessa ja Oulussa.....	12
3.2 Maahanmuuttajan uskonnollisuus monikulttuurisessa yhteiskunnassa	14
4 NAISEUS JA KULTTUURIT	16
4.1 Sudanilaisen ja suomalaisen kulttuurin pääpiirteitä.....	16
4.1.1 Sudanilainen kulttuuri	16
4.1.2 Suomalainen kulttuuri	17
4.2 Naiseus sudanilaisessa ja suomalaisessa kulttuurissa	18
5 TYTTÖJEN TALO	22
6 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	23
7 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄ.....	24
7.1 Laadullinen lähestymistapa ja aineistonkeruumenetelmä.....	24
7.2 Aineiston analyysimenetelmä	25
8 TULOKSET	28
8.1 Naiseuden ja uskon kokeminen vieraassa kulttuurissa	28
8.1.1 Vapaus olla nainen	28
8.1.2 Uskonnonvapaus	30
8.2 Tyttöjen Talon toiminnan tarjoama tuki	32
8.2.1 Minäkuvan tukeminen uudessa kulttuurissa	32
8.2.2 Kulttuurillisen oppimisen mahdollistava ympäristö	33
8.3 Omat tutkimustulokset suhteessa aikaisempiin tutkimuksiin	36

9 POHDINTA	37
9.1 Johtopäätökset	37
9.2 Kehittämisen- ja jatkotutkimushaasteet	37
9.3 Etiikka	38
9.4 Luotettavuus	40
10 LÄHTEET	43
LIITE 1 KIRJE HAASTATELTAVILLE	50
LIITE 2 HAASTATTELUKYSYMYKSIÄ	51

JOHDANTO

Ajan myötä Suomi on nopeasti muuttunut monikulttuuriseksi maaksi. Suomessa on arviolta 150 000 — 180 000 maahanmuuttajaa 150 eri maasta ja suomalaisissa kouluissa puhutaan päivittäin viittäkymmentä eri kieltä. (Brusila 2008, 9.) Maahanmuuttajat ovat osa Oulun katukuvaa ja tällä hetkellä Oulussa on noin 3000 ulkomaan kansalaista (Höyhtyä-Pikkarainen 2010). Mitä monikulttuurisemmaksi suomalainen yhteiskunta muuttuu, sitä tärkeämpää on tutkia ja ymmärtää kulttuurien kohtaamisesta aiheutuvia ilmiöitä. (Liebkind 1994, 9.)

Tulevaisuudessa jokainen työntekijä kohtaa jossain vaiheessa työuraansa eri kulttuureista peräisin olevia ihmisiä, jolloin kulttuurin tuntemus korostuu. Kulttuurien tuntemus ja ymmärtäminen hoitotyössä mahdollistaa ammattitaitoisen, turvallisen ja tarkoituksenmukaisen hoidon (Leininger & McFarland 2002, 5). Diakoniseen hoitotyöhön sisältyvä yhteiskunnallinen vaikuttaminen korostaa lähimmäisyyttä ja ihmisen arvostamista kulttuurista sekä arvoista riippumatta (Myllylä 2000, 61, 62). Monikulttuurisuus ilmiönä kiinnostaa meitä ja sen pohjalta olimme yhteydessä Oulussa toimivaan Tyttöjen Taloon. Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama Tyttöjen Talo tarjoaa nuorille tytöille sekä naisille turvallisen aikuisen roolimallin ja tukee nuoria naisia hyvän itsetunnon omaaviksi, tiedostaviksi ja vastuullisiksi aikuisiksi. (Oulun Tyttöjen Talo.)

Opinnäytetyössämme on käytetty laadullista lähestymistapaa. Tarkoituksena oli selvittää sudanilaisten nuorten naisten kasvamista naiseuteen kahden kulttuurin ristiriidassa. Lisäksi oli tarkoitus kuvailla Tyttöjen Talon toiminnan merkitystä tässä prosessissa. Tavoitteena on tuottaa tietoa Tyttöjen Talon toiminnalle ja nostaa esiin kehittämishaasteita.

2 DIAKONINEN JA KULTTUURILÄHTÖINEN HOITOTYÖ

Hoitotyöllä tarkoitetaan asiakas-, potilas-, perhe- ja yhteisölähtöistä toimintaa, jonka tarkoituksena on tukea ja auttaa ihmistä. Ihmisen tulee hoitotyössä kokea itse saavansa tarvitsemaansa hoitoa ja ohjausta. Hoitotyötä toteutetaan moniammatillisessa yhteistyössä asiakkaiden ja heidän lähimmäistensä kanssa erilaisissa toimintaympäristöissä. (Mäkinen 2004.)

2.1 Diakoninen hoitotyö

Maamme ensimmäiset sairaanhoidollisen koulutuksen saaneet diakoniatyöntekijät toimivat nälänhädän ja kulkutautien vaivaamissa sairaaloissa ja kodeissa. He huolehtivat köyhistä ja turvattomista ihmisistä. (Pyykkö 2004, 115–128.) Diakoniatyöntekijöiden sairaanhoidollinen työpanos suuntautui vuoden 1944 jälkeen pääasiassa kotisairaanhoidon. 1940–1960 -luvulla tapahtuneet muutokset kotipalveluhoidossa muokkasivat diakoniatyöntekijöiden työnkuvaa enemmän sielunhoidolliseksi. (Pyykkö 2004, 115–128.)

Diakoniatyön juurien katsotaan olevan yksityisten diakonissalaitosten aloittamassa vapaaehtoistyössä (Pyykkö 2004, 110). Toisen maailmansodan jälkeen kirkko selkeytti diakoniatyön sisältöä (Pyykkö 2004, 115–128). Uudistuksen yhteydessä kirkko määritteli diakoniatyön kristillisestä rakkaudesta johtuvaksi hengelliseksi, ruumiilliseksi ja aineelliseksi avuksi. Palvelutoiminta perustui niiden auttamiseen, joiden hätä oli suurin. (Pohjolainen 2001, 11.) Diakoniatyön lähtökohtana on Raamattu. Diakoniatyön tehtävissä nousee esille heikkojen ja marginaalista pudonneiden henkilöiden puolustaminen. Tarkoituksena on muuttaa syrjäytymisuhanalaisten sekä syrjäytyneiden ihmisten olosuhteita paremmaksi. (Pohjolainen 2005, 120–128.) Diakoniatyö pyrkii auttamaan apua tarvitsevia, pahoinvoivia ihmisiä yksilö-, perhe- ja yhteistyön ja yhteisöllisen toiminnan keinoin. Jotta diakoniatyöntekijät voisivat auttaa ihmisiä muuttuvassa yhteiskunnassa, diakoniatyön on jatkuvasti kehitettävä työmuotojaan ja työmenetelmiään. (Rättyä 2009, 68, 123.)

Rättyän (2004, 38) tutkimustulosten mukaan diakoniatyö on ammattitaitoista auttamista, kokonaisvaltaista tukemista ja hädän ehkäisemistä. Auttamisen periaatteisiin kuuluvat avun antaminen, ihmisten erottelemattomuus, lähimmäisenrakkaus, hädän etsiminen ja kansainvälisyys. Auttaminen on palvelemista, auttamista ja tukemista hädän keskellä. Diakoniatyössä auttava, puolueeton kuunteleminen ja keskustelu korostuvat. Oleellista on syrjään jäävien ihmisten huomioiminen, suurimman puutteen, hoitamattoman sairauden, henkisen ja hengellisen ahdingon, yksinäisten ihmisten etsiminen ja hädän tunnistaminen. Rättyän tuloksiin liittyen myös Kotisalo (2005, 13) kertoo diakoniatyöntekijöiden vahvistavan perheen ja yksilön voimavaroja.

Rakkaus muodostaa Erikssonin (2002, 155) mukaan diakonisen hoitotyön perusteet. Diakoninen hoitotyö perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen. Ihminen on kokonaisvaltainen persoona, johon kuuluvat ruumiin, sielun ja hengen ulottuvuudet. Diakonisen hoitotyön keskeisiä käsitteitä ovat usko, toivo ja rakkaus. Nämä kolme käsitettä ovat ydin ihmistä palvelevassa ja rakastavassa hoitamisessa. Diakonisessa hoitotyössä tieto, taito, kristillinen usko ja lähimmäisenrakkaus integroituvat tiedoksi ja kyvyksi, joita hyväksikäytetään hoidossa ja palvelemisessa. (Pohjolainen 2005, 129–130.) Myllylän (2000, 58–62) mukaan diakoninen hoitotyö ilmenee kykynä vastata potilaan ja asiakkaan hengellisiin tarpeisiin. Kokonaisvaltainen palveleminen, yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja opettaminen ovat diakonisen hoitotyön päämääriä.

Kansainvälisyys merkitsee Rättyän (2004, 38) mukaan kansainvälisen diakoniatyön huomioimista diakonisessa hoitotyössä. Se on kaukaisen lähimmäisen muistamista ja avun antamista yli rajojen. Diakoninen hoitotyö mahdollistaa lähimmäisen kohtaamisen arvokkaana ihmisenä vaikka hän eläisi erilaisessa kulttuurissa tai omassa arvomaailmassa. Diakoninen hoitotyö ymmärretään osaksi lähetystyötä ja kansainvälistä diakoniatyötä. Monikulttuurisen diakonisen hoitotyön tekijät toimivat joka puolella maailmaa ja kaikki ihmiset kohdataan samanvertaisina uskonnosta, rodusta tai etnisestä taustasta riippumatta. Malkavaaran (2002, 241, 251) mukaan kansainvälinen diakoniatyö on seurausta maailmassa tapahtuneista muutoksista. Kansainvälisen diakoniatyön tavoitteena on hädänalaisten auttaminen ilman ennakkoluuloja ja apua tarvitsevien kirkkojen tukemista.

Yksilöllisyyden vahvistumisesta huolimatta ihmiset ovat edelleen riippuvaisia toisista. Erilaisia ryhmiä, yhteisöjä ja verkostoja muodostetaan ja vapaaehtoistyö lisääntyy. (Malkavaara & Yeung 2007, 54.) Kirkollinen vapaaehtoistoiminta voidaan ajatella kristilliseen elämäntapaan kuuluvaksi palkattomaksi lähimmäisvastuuksi. Vapaaehtoistoinnin kirkolliset juuret ovat diakoniatyössä: autan lähimmäistäni, koska minua autetaan. Seurakunnan vapaaehtoistoinnin kiinnostus näkyy etenkin nuorten keskuudessa. 15–20 vuotiaista peräti kolme neljästä on kiinnostunut käytännönläheisestä toiminnasta. (Yeung 2003, 308–311.) Jatkossa on tärkeää keskittyä siihen, miten toimintaan saadaan mukaan aktiivisten ja monitaitoisten nuorten lisäksi maahanmuuttajanuoret (Yeung & Grönlund 2005, 171). Vapaaehtoistyöhön tutustuneet maahanmuuttajat pitävät tärkeänä mahdollisuutta tehdä vapaaehtoistyötä uudessa kotimaassa. Se mahdollistaa kulttuurillisen ja kielellisen oppimisen uudessa ympäristössä. (Hirvonen 2010, 8.) Syrjäytymisvaarassa olevat joukot kuten maahanmuuttajat jäävät helposti toiminnan ulkopuolelle. (Yeung & Grönlund 2005, 171.)

Diakoniatyö on tänä päivänä elävä ja kasvava ammattiala (Carson & Koenig 2002, 123). Maailmassa vallitsevien epäkohtien kuten sotien ja luonnonmullistusten vuoksi diakoniatyö ja kirkon parantava läsnäolo on tarpeellisempaa kuin koskaan aikaisemmin (Patterson 2003, 11). Diakoniatyöhön kuuluu yhteiskunnassa tapahtuvien muutosten seuraaminen ja niiden vaikutusten ymmärtäminen. Lisääntyvä rasismi, erilaisuuteen liittyvät viholliskuvat sekä väkivalta ympäristössämme on otettava huomioon diakoniatyön toimintaa kehitettäessä. Monikulttuurinen avoimuus ei synny käskemällä vaan yhteistyössä erilaisten ihmisten vuorovaikutuksessa. Diakoniatyö ei ole enää tässä kansainvälistyvässä maailmassa pelkkä aineellisen avun antaja ja hoivan tarjoaja. Siltä odotetaan kykyä eettisten valintojen tekemiseen ja ihmisoikeuksiin liittyviin kysymyksiin vastaamista. (Askola 2002, 169.)

2.2 Kulttuurilähtöinen hoitotyö

Verman (2005, 55) mukaan kulttuuri on yksilöllisen identiteetin perusta. Monikulttuurisessa yhteiskunnassa on ihmisiä, joilla on erilainen kulttuurillinen identiteetti. Maahanmuuttajan kulttuurillista identiteettiä voidaan tukea kulttuurillista kasvatusta antamalla (Puolimatka 2005, 79). Yksilöt tai ihmisryhmät kuuluvat johonkin kulttuuriin tai elävät tietyssä kulttuurissa. Ensisijaisesti ihmiset ovat sosiaalisen ryhmän jäseniä. He syntyvät tähän ryhmän jäsenyyteen ja omaksuvat ryhmän ominaispiirteet. Kulttuuri on kokonaisuus, joka muodostuu niistä tiedoista, uskomuksista, moraalikäsitteistä, laeista, tavoista ja tottumuksista, joita yksilö on omaksunut sosiaalisen ryhmän jäsenenä. (Vartia 2007, 178.)

Eri kulttuureista lähtöisin olevien ihmisten asenteissa ja mahdollisuuksissa selviytyä yhteiskunnassa on kyse muutoksista. Näitä muutoksia voi tapahtua asenteissa, arvoissa, uskomuksissa ja käyttäytymisessä, kun eri kulttuureista olevat ovat vuorovaikutuksessa keskenään. (Jauhiainen & Suorsa 2005, 16.) Kulttuuri ja sen ymmärtäminen on välttämätön osa sairaanhoitoa tänä päivänä, varsinkin monikulttuurisessa yhteiskunnassa (Burnard & Gill 2008, 2). Leininger on määritellyt monikulttuurisen hoitotyön tärkeäksi hoitotyön alueeksi, joka keskittyy maailman eri kulttuurien ja alakulttuurien analysointiin. Päämääränä monikulttuurisessa hoitotyössä ei ole oppia ymmärtämään toisia kulttuureja. Tavoitteena on tehdä kulttuurista ammatillisen hoitotaidon ja hoitokäytännön perusta, joka antaa lähtökohdan käsitteiden muodostamiselle, hoidon suunnittelulle ja toteuttamiselle. (Marriner-Tomey 1994, 410–415.)

Sairaanhoitajan tehtävänä on taata kaikille tasavertaista ja kulttuurillisesti hyväksyttävää sairaanhoitoa. Sairaanhoitajan täytyy olla valmis tarjoamaan hoitoa jokaiselle potilaalle huolimatta tämän kulttuurillisesta taustasta. (Newman & Davidhizar 2003, 4.) Haasteena on valmentaa sairaanhoitajat herkkätunteiseen, turvalliseen, hyödylliseen ja tarkoituksenmukaiseen hoitotyöhön monikulttuuristen asiakkaiden hyväksi (Leininger & McFarland 2002, 5). Monikulttuurinen hoitotyö tuli tunnetuksi 1950-luvulla. Nykypäivänä sairaanhoitajat tietävät monikulttuurisen hoitotyön merkityksen, periaatteet, teorian sekä tutkimustulokset eri kulttuureista. He ovat tietoisia, että heidän omat aatteet ja periaatteet vaikuttavat suoraan terveydenhuollon henkilöstön väleihin sekä terveydenhuollon asiakkaisiin. (Mashaba & Brink 1994, 207.) Nykyään sairaanhoitajat tietävät mistä löy-

tävät tietoa monikulttuurisuudesta. Tietyt monikulttuurisuuden tutkimukset ja säädökset ovat jokaisen hoitajan saatavilla helpottamassa ja takaamassa uudenlaista kulttuurilähtöistä terveydenhoitoa. (Leininger & McFarland 2002, 5.)

3 MAAHANMUUTTAJAT SUOMESSA

Maahanmuuttaja on termi, jonka alle lukeutuvat käsitteet pakolainen, siirtolainen, paalu-uuttaja, ulkomaalainen ja turvapaikanhakija. Näin ollen maahanmuuttaja termiä voidaan käyttää kaikista maahan muuttaneista ihmisistä, riippumatta heidän maahanmuuttonsa syistä tai lähtömaasta. (Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta 2004, 27.) Maahanmuuttajat joutuvat elämänsä aikana ratkaisemaan suomalaisia enemmän erilaisia kysymyksiä, kuten miten rakentaa mahdollisimman hyvä elämä itselle ja läheisille, mikä on oikein ja väärin, mistä olen valmis luopumaan ja mihin voin sitoutua (Huttunen 2009, 120).

3.1 Maahanmuutto Suomessa ja Oulussa

Jauhiaisen ja Suorsan mukaan (2005, 14) eri kulttuureista peräisin olevien ihmisten laaja maahanmuutto Suomeen on varsin uutta. Suomessa ulkomaalainen on kuka tahansa henkilö, jolla ei ole suomen kansalaisuutta (Järvinen 2004, 47). Suomalaisten lyhytaikaiset matkat ja vaihto-ohjelmat ulkomaille ovat eri asia kuin maahanmuuttajien jääminen Suomeen pitempiaikaisesti. Suomen muuttuminen monikulttuuriseksi ympäristöksi mahdollistaa herkkyyden monikulttuurisuuden havaitsemiselle sekä kulttuurienvälisen oppimisen. (Lasonen, Halonen, Kemppainen & Teräs 2009, 9.)

Suomi yhdistyi osaksi Euroopan Unionia vuonna 1995. Tämän seurauksena Suomen tuli kehittyä monikulttuurisemmaksi. Tästä huolimatta 1990-lukua leimaa taloudellisen laman myötä vahvistunut rasismi ja syrjintä. Samaan aikaan Suomeen alkoi tulla yhä enemmän pakolaisia ja turvapaikanhakijoita, jolloin asenteet kiristyivät. Suomalaiset perustelivat omaa asennettaan pelolla. Huoli työpaikan ja sosiaalietujen säilymisestä oli monen mielessä. Weissenfeltin (2005, 134, 173) tutkimuksen mukaan Karjalasta Ruukkiin muuttaneet kokivat samanlaisia ennakkoluuloja paikallisten osalta. Osa ruukkilaista halusi turvapaikanhakijoiden palaavan sinne, mistä olivat tulleet. Suomalaisten suhtautuminen muuttui hiljalleen suopeammaksi laman hellittäessä 1990-luvun lopussa. Pikkuhiljaa maahanmuuttajista on tullut eräänlainen arkipäivän ilmiö. (Jauhainen & Suorsa 2005, 19.) Arkipäiväistymisestä huolimatta maahanmuuttajien eriarvoisuus koh-

telun suhteen näkyy edelleen. Maahanmuuttajan status ja etninen ryhmä vaikuttavat suomalaisten suhtautumiseen heitä kohtaan. Näillä tekijöillä on vaikutusta maahanmuuttajien henkiseen hyvinvointiin. (Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta 2004, 34–35.)

Jauhiaisen ja Suorsan (2005, 24) mukaan ulkomaalaisten määrä Oulussa on viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana kehittynyt tasaisesti. Eri kansalaisuuksia on Oulussa 114 (Höyhtyä-Pikkarainen 2010). Muihin suuriin suomalaisiin kaupunkeihin verrattuna Oulussa on vähemmän ulkomaalaisia ja maahanmuuttajia. Vuonna 1980 Oulussa asui 168 ulkomaalaista ja vuonna 2004 ylitettiin kahden tuhannen ulkomaalaisen määrä. (Jauhainen & Suorsa 2005, 24.) Vuoden 2009 syyskuussa Oulussa oli ulkomaan kansalaisia kaikkiaan 2987. Eri kansalaisuuksista venäläiset muodostavat Oulussa selkeästi suurimman etnisen vähemmistön. Muita yli sadan asukkaan ryhmiä ovat irakilaiset, ruotsalaiset, entiset jugoslavialaiset, vietnamilaiset, sudanilaiset, somalialaiset, thaimaalaiset ja kiinalaiset. Yli viidenkymmenen ulkomaalaisen ryhmiä ovat virolaiset, turkkilaiset, afganistanilaiset, britit ja saksalaiset. Vuoden 2009 alussa oululaisista asukkaista oli ulkomaalaisia 2,2 %. (Kyllikki Höyhtyä-Pikkarainen, henkilökohtainen tiedonanto 7.3.2010.)

Jauhiaisen ja Suorsan (2005, 25, 28) teoksessa kerrotaan Oulun kaupungin maahanmuuttajatoimiston vastaanottavan vuosittain noin 50 uutta kiintiöpakolaista. Viimeisten 15 vuoden aikana Ouluun on saapunut keskimäärin 54 kiintiöpakolaista, erityisesti Sudanista. Kiintiöpakolaisten lisäksi Ouluun tulee vuosittain muita maahanmuuttajia kuten oleskeluluvan saaneita, työn perässä muuttajia ja opiskelijoita. Oulun kaupungin strategian (2007, 5) mukaan Oulu on vuonna 2015 kansainvälinen, suvaitsevainen ja moniarvoinen kulttuurikaupunki, joka houkuttelee ulkomailta huippuosaajia, työvoimaa ja asukkaita.

Suomalaisen yhteiskunnan toimivuuden ja maahanmuuttajien hyvinvoinnin varmistamiseksi on tavoiteltavaa, että uudet asukkaat sopeutuvat mahdollisimman hyvin elämään uudessa kotimaassaan (Perhoniemi & Jasinskaja-Lahti 2006, 13). Vieraaseen maahan muuttaessa ihmisen täytyy opetella monia uusia asioita. Muutto maasta toiseen koetaan eri tavoin persoonasta ja elämäntilanteesta riippuen. Maahanmuuttajien sopeutumiseen voivat vaikuttaa sosiaaliset ominaisuudet, lähtö- ja tulomaan kulttuurien samankaltai-

suudet, ikä ja aikaisemmat kokemukset vastaavanlaisesta tilanteesta. (Jauhiainen & Suorsa 2005, 69.)

3.2 Maahanmuuttajan uskonnollisuus monikulttuurisessa yhteiskunnassa

Enemmistö suomalaisista kuuluu kristilliseen kirkkoon (Raitis 2001, 9). Suomessa evankelisluterilaiseen kirkkoon kuuluu valtaosa kansalaisista, noin 82 % (Evankelisluterilainen kirkko). Merkittävimpiä uskonnollisia ryhmiä Suomessa ovat Jehovan todistajat, muslimit, mormonit ja juutalaiset. Lisäksi Suomessa on kymmeniä uskonnollisia yhdistyksiä. (Raitis 2001, 9.)

Maahanmuutto pakottaa tekemään uudistuksia lainsäädännössä, koulutuksessa ja terveydenhuollossa. Perustuslain mukaan kaikki ovat lain edessä tasavertaisia eikä heitä saa syrjiä uskonnon perusteella. Uskonnon- ja omantunnonvapaus ovat jokaisen ihmisen perusoikeuksia. Perustuslaissa on määritelty mitä oikeuksia uskonnollisilla ryhmillä on Suomessa. (Sakaranaho 2009, 65, 66.) Silvon (1999, 20–28) mukaan yhteiskunnan lisäksi uskonto on nykypäivänä voimakkaan muutoksen keskellä. Suomalainen luterilainen perintö on muokkautumassa globaalin yhtenäiskulttuurin arvojen ja mallien mukaisesti. Suomen kirkolle monikulttuurisuus voi olla käsitteenä uusi ja outo. Muualla Euroopassa kielelliset, kulttuuriset ja uskonnolliset eroavaisuudet ovat olleet pitkään todellisuutta perheiden elämässä. Nykypäivänä Euroopan kirkoille ovat jatkuvia polttavia kysymyksiä rasismi ja ihmisoikeudet sekä erityisesti vähemmistöryhmien ja pakolaisten uskonnolliset ja kielelliset oikeudet. Nykyajan ihminen kokoaa itse oman uskomusmaailmansa ainekset omien tarpeidensa mukaan erilaisista lähteistä. Niin ikään vanhojen maailmanuskontojen aineksista syntyy uusia erilaisia uskomuksia ja uskonnollisia liikkeitä.

Sorin (2001, 87) mukaan uskonnollisuus on kaikille ihmisille luontainen ja yleismaailmallinen ilmiö. Eri kulttuuritaustoista nouseva moninaisuus voi johtaa uskonnollisten ryhmittymien keskinäiseen kilpailuun. Uskonnolliset ryhmittymät ovat esimerkkejä uudenlaisesta maailmanlaajuisesta heimottumisen ilmiöstä. Uusheimot muodostavat useimmiten kansainvälisiä alakulttuureja myös Suomeen. Suomessa uskonto on nyky-

ään entistä enemmän jokaisen oma yksityisasia. Joskus seurakunnan työntekijät ovat arkoja tuomaan esille uskonnollisia käsityksiä. (Silvo 1999, 20–28.)

Honkasalon (2001, 2) mukaan maahanmuuttajien oman uskonnon merkitys on kasvanut heidän aikuistuessaan Suomessa. Merkittävä osa maahanmuuttajista tulee Suomeen kulttuurista, jossa uskonto nivoutuu luonnollisesti yhteisölliseen elämään. Maahanmuuttajat ovat usein kritisoineet suomalaisten tapaa suhtautua omaan yksityiseen uskoonsa ja näin ollen tietoa eri kristillisistä kirkkoista on ollut hyvin vähän. (Silvo 1999, 21, 28.) Toisaalta Padatsun (2008, 34) tutkimustulosten mukaan kristinuskoon kääntäminen on tapahtunut ihmisten inhimillistä kärsimystä hyväksikäyttäen. Erilaiset lahkot ovat ottaneet aktiivisesti yhteyttä maahanmuuttajiin jonka seurauksena maahanmuuttajilla on ollut moneen suuntaan meneviä käsityksiä kristinuskosta. Uuteen maahan ja kulttuuriin sopeutuminen voi tuottaa maahanmuuttajalle epävarmuutta, jolloin oma uskonnollinen vakaumus vahvistuu ja siihen voidaan tarrautua entistä enemmän. Uskonnollinen sitoutuminen voi olla ainoa omaa identiteettiä koossa pitävä asia. (Silvo 1999, 21, 28.)

Kristilliseen kielenkäyttöön ei ole alun perin kuulunut ihmisoikeudet. Sen sijaan Raamatussa korostetaan jokaisen ihmisen perusarvoa, velvollisuuksia ja vastuuta, jotka ilmenevät kymmenessä käskyssä. Luomisuskon mukaan kaikki ihmiset ovat samanarvoisia. Maahanmuuttajan kohtaamisessa on siis ennen kaikkea kysymys lähimmäisyydenrakkaudesta. Tämä lähimmäisyyden velvoite kehottaa kristittyjä murtamaan maahanmuuttajiin sekä pakolaisiin liittyviä viholliskuvia niin omassa elämässään kuin seurakunnan yhteisöissä. 1970-luvulta lähtien kirkot ovat ekumeenisissa yhteyksissään ottaneet kantaa ihmisoikeuksien toteutumiseen joka puolella maailmaa. Kristilliset kirkot ymmärtävät ihmisoikeuksien sisällön samansuuntaisesti: Jumalan valtakunnan tehtävä on julistaa sorretuille ihmisille vapautusta. Kirkkojen historiallinen tehtävä on puolustaa kaikkien ihmisten inhimillisiä oikeuksia. Niin ikään evankeliumi painottaa kaikkien ihmisten arvoa Jumalan silmissä. Uskonnon merkitys on kuluvien vuosikymmenten aikana selvästi korostunut. Uskonnonharjoituksen mahdollistaminen tulee olla maahanmuuttajien perusoikeus. Kirkon tehtävänä on korostaa jokaisen mahdollisuutta omaan uskonnon harjoitukseen. (Silvo 1999, 29, 33.)

4 NAISEUS JA KULTTUURIT

Alkujaan ihmisoikeudet olivat vain miesten oikeuksia. Ihmisoikeuksien mukaan naisten ihmisarvoiseen elämään kuuluu, ettei heitä alisteta, nöyrytetä tai pakoteta väkivalloin voimakkaamman vallan alle. (Lehtiö 2005, 61.) Naiskuva on osittain länsimaisen historiankulun ja ihmiskäsitysten muokkaama, mutta kaikissa kulttuureissa vallitsee jako kahteen sukupuoleen naiseen ja mieheen (Hovi 1999, 12; Salokoski 1999, 211). Keho oli Raamatun ajan kulttuureissa tärkeä sukupuolieron ilmentäjä. Sama pätee tänä päivänä. (Nissinen 1999, 29.)

4.1 Sudanilaisen ja suomalaisen kulttuurin pääpiirteitä

4.1.1 Sudanilainen kulttuuri

Sudan on pinta-alaltaan Afrikan suurin maa ja sen raja-naapureina ovat Uganda, Kongo, Kenia ja Egypti (Central equatorial state & Totto Chan Trauma centre 2007, 10). Sudanin tasavalta perustettiin 1.1.1956, jolloin se vapautui Egyptin ja Englannin alaisuudesta. (ElSayed.) Maan pääkaupunki on Khartum, jossa asuu yli kaksi ja puoli miljoonaa ihmistä. Uskonnollisesti Sudan on yhtenäinen maa. Islaminuskoisia, pääasiassa sunnalaisia on noin 70% väestöstä, katolilaisia on 5% ja protestantteja 5%. Näiden uskontojen lisäksi Sudanista löytyy perinteisiä afrikkalaisia uskontoja. Virallinen kieli Sudanissa on arabia, jonka ohella käytetään kauppa- ja opetuskielenä englantia. Yleisiä puhekieliä ovat haamilaiset, nilootti- ja sudanilaiset kielet. Sudanin pääelinkeino on maanviljely, joka tuottaa hirssiä, durraa, maissia, maniokkia, palkokasveja, vihanneksia ja hedelmiä. Näiden lisäksi tuotetaan vientiä varten puuvillaa, maapähkinöitä, seesamia ja sokeriruokoa. Sudanista löytyy edelleen perinteistä paimentolaisuutta, joka vastaa karjanhoidosta. Teollisuus on Sudanissa vähäistä. (Risto 2004, 324–325.)

Sudanin itsenäisyydestä huolimatta maan historiassa ei ole vältytty sodilta. Eri väestöosien ristiriidat puhkesivat sisällissodaksi vain muutama vuosi itsenäistymisen jälkeen, mikä johti sotilasvallankaappaukseen. Kuusi vuotta myöhemmin siviilihallinto palautettiin, mutta sisällissodan aikaiset sotatoimet jatkuivat siitä huolimatta vielä useita vuosia.

Tuo sisällissota vaati yli 300 000 ihmisen hengen. Epävakaata tilanne maan rajojen sisällä on kuohuttanut tunteita aina nykyaikaan saakka. Pääosa maan asukkaista ovat islaminuskoisia, mutta kaikki eivät halua hyväksyä Koraania lainkäytön perustaksi. (Risto 2004, 324–325.) Sudanin sisällissodat muuttivat merkittävästi asukkaiden elämäntapaa ja kulttuuria. Yhteiskunnallinen epävarmuus vaikutti perinteisten elinkeinojen harjoittamiseen ja kylät alkoivat tyhjäntyä ihmisten muuttaessa kaupunkiin. Kymmenen vuotta sitten Yhdysvalloista kantautui syytöksiä Sudanin hallitukselle siitä, kuinka he tukivat Yhdysvaltojen mukaan kansainvälistä terrorismia. Nämä syytökset johtivat sota-toimiin puolin ja toisin, mutta 2000-luvulla tilanne on rauhoittunut. 2000-luvun alussa Sudanissa oli yli kaksi miljoonaa ihmistä menettänyt henkensä nälänhädän ja sisällissodan vuoksi ja yli viisi miljoonaa oli joutunut lähtemään pakoon kodeistaan. (Risto 2004, 325–326.)

Kulttuurillisesti perheen merkitys on erilainen Sudanissa kuin esimerkiksi Euroopassa. Perheeseen kuuluu lukuisia henkilöitä, jotka jakavat elintilansa, oikeudet ja velvollisuudet kasvattaa lapsia ja päivittäiset päätökset tehdään yhdessä toistensa kanssa. Perheeseen kuuluvat serkut, tädit, sedät, enot ja isovanhemmat. Moniavioisuus on laillisesti oikeutettua. Naisten alhainen koulutustaso mahdollistaa miehille valtaa ja auktoriteettia ja vahvistaa mieskeskeistä päätöksentekokulttuuria. Historiallisesti moniavioisessa avioliitossa naiset saavat ottaa kantaa päätöksiin. Naisten tehtävänä on taata terveydenhoitoa perheelleen. (Assie-Lumumba 1998, 533–539.)

4.1.2 Suomalainen kulttuuri

Suomi sijaitsee Pohjois-Euroopassa ja neljännes Suomen pinta-alasta on napapiirin pohjoispuolella. Suomen kokonaispinta-ala on 338 145 km² ja siitä on 10 % vesistöjä. Väestöstä Suomessa on 5 325 208, heistä miehiä on 49 % ja naisia on 51 %. Suomessa on kaksi kansankirkkoa, evankelis-luterilainen ja ortodoksinen kirkko. (Perustietoa Suomesta 16.1.2009.) Evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluu 82 % väestöstä ja ortodoksinen kirkkoon 1,1 %. Suomessa asuu lisäksi 20 000 islaminuskosta henkilöä. (Evanke-lis-luterilainen kirkko; Perustietoa Suomesta 16.1.2009.) Viimeisten vuosikymmenien aikana on yksilökeskeisyys lisääntynyt uskonnollisuuden parissa. Suomalaisten uskon-

nollisuuteen vaikuttavat individualismi, kasvava epäluulo auktoriteetteja kohtaan ja yleinen demokratisoitumien. (Kääriäinen, Niemelä & Ketola 2003, 53.)

Tuotannon pääsektorit vuonna 2006 ovat olleet palveluala sekä metsä- ja teknologiateollisuus. Perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido kuuluvat julkisiin palveluihin ja ne ovat pääasiassa maksuttomia alle 18 -vuotiaille. (Perustietoa Suomesta 16.1.2009.) Suomi on ollut 1950 – luvulle asti maatalousvaltainen yhteiskunta. Perheen ja suvun merkitys on ollut korostuneessa asemassa, sillä usein maatalon piirissä on saattanut asua useita sukupolvia. Tämä on muodostanut turvaverkoston sosiaaliturvajärjestelmän puuttuessa. (Frisk & Tulkki 2005, 30, 31.) Nykyaikana perheen merkitys on vähentynyt. 1970-luvulta lähtien lapsia on hankittu entistä vähemmän ja avioero otetaan herkemmin. Toisaalta suomalaiset menevät edelleen innokkaasti naimisiin ja perhe tuo edelleen ihmisille yhteisöllisyyden tunnetta. (Jokinen & Saaristo 2006, 200.)

Suomalaisten toimintaa on aina määritellyt kristinuskon arvoperusta. Tämä näkyy esimerkiksi suomalaisten työmoraalissa. Suomalaisessa kulttuurissa on työntekoa pidetty hyveenä ja 1990-luvulta lähtien suurin osa ihmisen arvoista on määrittynyt työn ja saavutusten kautta. (Frisk & Tulkki 2005, 30–31.) Horstin (2005, 280) tutkimuksen mukaan kuva suomalaisuudesta on arkisen harmaa. Suomalainen yhteiskunta toimii ja se on sisäänpäin lämpenevä. Alastomuus on meille suomalaisille normaalia toisin kuin monessa muussa kulttuurissa. Saunominen vastakkaisen sukupuolen ja vieraiden ihmisten kanssa on tavanomaista. Tästä johtuen suomalaista kulttuuria pidetään kansainvälisesti vapaamielisenä. Suomalaiset ovat tulleet tunnetuksi maailmalla suoruuden, luotettavuuden, rehellisyyden ja pidättyväisyyden vuoksi. (Frisk & Tulkki 2005, 32.)

4.2 Naiseus sudanilaisessa ja suomalaisessa kulttuurissa

Isiensä, veljiensä ja puolisoitensa rinnalla naiset ovat tehneet omia töitään ja osallistuneet yhteisön elämään ja hengissä pitämiseen. Tästä huolimatta naisten työ oli pitkään näkymätöntä verrattuna miesten työhön, vaikka sotien aikaan naiset hoitivat omien töidensä lisäksi myös miesten työt. Suomessa naisen nousu miehen rinnalle tasa-arvoiseksi ihmiseksi alkoi näkyä 1800-luvun puolivälissä. Naisia alettiin kouluttaa äitiyden paran-

tamiseksi. 1900 -luvun aikana naisen asema muuttui. Terveyden edistyminen, vaurastuminen, lapsiluvun pieneneminen ja koulutuksen parantuminen toivat mahdollisuuden vaikuttaa omaan elämään. (Utrio 2006, 8-12.)

Naisen asemaan ja naiseuden käsitteen muutokseen on Suomessa vaikuttanut yhteiskunnallinen kehitys. Vuosikausia Suomessa vallitsi kulttuuri, jonka pohjana oli kristillisille arvoille rakentunut lainsäädäntö. Perinteisesti naisen rooliin on kuulunut vaikuttaminen yksityisellä alueella eli suvun ja perheen piirissä. Naisen arvo ja asema olivat kytköksissä aviomieheen. Nainen oli riippuvainen miehestä taloudellisesti ja asemansa puolesta. Hän hoiti vastavuoroisesti perheen ja kodin asiat ja kasvatti lapset. Naisen kuului olla uhrautuvainen, palvella perhettään, mutta samalla hänen tuli olla vahva ja ahkera työntekijä. Avioero kuului häpeällisiin asioihin ja sitä oli vaikea saada. Aviopuolisot sinnittelivät yhdessä vaikka elämässä saattoi olla ristiriitoja. Sukupuolimoraali noudatti kristillisiä periaatteita ja avioliiton ulkopuolella syntynyt lapsi oli häpeäksi naiselle. (Alajoki 2005, 13, 14, 24.)

Nykyajan naiskuva on Suomessa muuttunut. Nainen voi olla itsenäinen, taloudellisesti riippumaton, ansiotyössä käyvä ja lapsensa kunnalliseen hoitoon jättävä. Naisten aseman vahvistuessa yhteiskunnassa, vahvistui naisten mahdollisuus harrastuksiin ja kodin ulkopuolisiin yhteisöllisiin toimintoihin. Nainen kouluttautuu, kehittää itseään, tiedostaa oman elämänsä asiat ja prosessoi niitä, jotta kypsyisi ja kasvaisi naisena. Kotona kotityöt jaetaan miehen kanssa. Naisen ei enää uhraudu miehen puolesta ja palvele pyyteettömästi, mutta nainen voi olla valmis uhrautumaan työnsä puolesta ja työntäjän hyväksi. Sukupuolimoraali muuttui sen myötä, kun naiset alkoivat vaatia itselleen vapautta seksuaalisuuden suhteen avioliiton ulkopuolella. Toisaalta sen myötä avioliiton pysyvyys ja arvostus on joutunut kriisiin. (Alajoki 2005, 14.)

Vahvoja naisia löytyy kaikista kulttuureista eikä Suomi ole tässä asiassa poikkeuksellinen. Joissakin kolmannen maailman maissa naisilla voi olla jopa arvostetumpi asema kuin miehellä. Aviomies, lapset ja koko suku ovat naisille tärkeitä kulttuureista riippumatta. Kolmannen maailman naiset omistautuvat perheelleen ja siinä ohessa vieraiden palvelemiseen. Vieraanvaraisuus on heille kunnia-asia ja vieras on aina tervetullut heidän kotiinsa. Ihmiskeskeisyys tulee ensin asiakeskeisyyttä ja tämä asian suhteen meillä länsimaalaisilla on paljon opittavaa. (Alajoki 2005, 67.)

Massamedia on vaikuttanut sukupuolten stereotypiaan ja asemaan. Lisäksi medialta on vaadittu maailmanlaajuista asemaa (Patel 1998, 125). Joukkotiedotus ja mainonta luovat lapsille mielikuvan nuoruudesta, joka kuuluu tavoiteltavimpiin ikäkausiin ihmisten elämässä. Jo yhä nuorempina tytöt ihannoivat oman sukupuolisuuttaan testaamalla viehätysvoimaansa. (Kinnunen 2001, 83.) Samalla aikaa Suomesta on tullut monikulttuurinen maa. Monikulttuurisuus voi rikastuttaa tai jopa pelottaa nuoria. Samoin hunnutetun äidin hoivassa ja vapaassa sosiaalisessa ympäristössä kasvava tyttö voi kokea ristiriitaisuuksia kahden kulttuurin ristiriidassa. (Aalberg & Siimes 2007, 104.)

Joissakin etnisissä ryhmissä Afrikassa, naisilla on ollut historiallisesti tärkeä rooli politiikassa, ekonomiassa ja uskonnoissa. Toiset naisryhmät taas joutuivat taistelemaan siirtomaavaltaa ja oman suvun auktoriteetteja vastaan. (Assie-Lumumba 1998, 533.) Tytön syntymää ei sudanilaisessa kulttuurissa pidetä tavallisesti sen huonompana asiana kuin pojankaan syntymää. Nimeämisjuhla eli simaya on tytön kohdalla aivan yhtä mittava kuin pojankin. Seuraava suuri juhlatilaisuus tytön elämässä on tahour eli ympärileikkausjuhla. Juhla on julkinen, jotta potentiaaliset sulhasehdokkaat kuulisivat asiasta ja tietäisivät perinteen tulleen täytetyksi. Laissa tyttöjen silpominen on Sudanissa kielletty jo 1940-luvulla. Käytännössä tapaa on vaikea kytkeä pois etenkin kouluttamattomien ihmisten parissa. Sudaniin on sittemmin perustettu 1990-luvulla erityinen komitea edistämään haitallisten perinteiden tukahduttamista. Tyttöjen ympärileikkaus on komitean listalla ensimmäisenä. (ElSayed.) Suomessa kyseisten kulttuurien keskuudessa tehdään valistustyötä sen puolesta, että tyttöjä ei vietäisi salaa silvottavaksi Afrikkaan (Aalber & Siimes 2007, 104).

Sudanissa koulutus on ilmaista aina yliopistoon saakka kummallekin sukupuolelle. Yliopistoihin tyttöjä otetaan opiskelemaan suurin piirtein saman verran kuin poikia. Tytöt ja pojat käyvät eri kouluja ala-asteelta alkaen. Sudanissa tytöt saavat käydä koulua niin pitkälle kuin kyvyt riittävät. Mikäli menestystä ei koulunpenkiltä löydy, voidaan tyttö naittaa nuorena. Lapsiavioliittoja ei Sudanissa kuitenkaan suosita. Avioliiton myötä aukeaa naisen ainut mahdollisuus muuttaa kotoa pois. Sinkkunaisena eläminen on täysin tuntematon asia samoin kuin yksin eläminen. Avioliitto on sudanilaisessa kulttuurissa iso tapahtuma, johon valmistaudutaan huolella. Tulevaa morsianta kylvetetään ja hoidetaan suvun naisten voimin. Isoäiti on sudanilaisessa kulttuurissa arvostettu ja valtaa omaava henkilö, jota kunnioitetaan ja kuunnellaan. Myös muut naiset tiedostavat oman

arvonsa sudanilaisessa hierarkiassa. (ElSayed.) Padatsun (2008, 35, 53) tutkimuksen mukaan sulhasen perhe antaa Sudanissa morsiamen perheelle tietyn, sovitun määrän karjaa korvauksena vaimosta. Puhdasta vaihtokauppaa tämä ei kuitenkaan ole vaan karjan vaihdolla on sosiaalisia suhteita vahvistava merkitys. Moniavioisuus Sudanissa on Padatsun mukaan valtasuhteisiin liittyvää ja sitä pidetään normaalina ja toimivana järjestelynä.

5 TYTTÖJEN TALO

Tutkimusympäristönämme toimii Oulun Tyttöjen Talo, jonka kanssa yhteistyössä opinäytetyö toteutetaan. Tyttöjen Taloja on Helsingissä, Turussa, Tampereella ja Oulussa. Oulun Tyttöjen Talon toiminnan rahoittajana toimii Raha-automaattiyhdistys sekä Oulun Seudun Setlementti ry. Toiminnan perustamisesta lähtien eri kulttuurien läsnäoloa on pidetty Tyttöjen Talolla tärkeänä. Tyttöjen Talon arvoja ovat moninaisuuden arvostaminen, tasa-arvo, yksilöllisyys, ainutkertaisuus ja yhteisöllisyys, tukevat monikulttuurisuuden kasvamista. (Laurent 2005, 5.)

Tyttöjen Talolle ovat tervetulleita 12–28 –vuotiaat tytöt ja naiset sekä nuoret äidit, jotka ovat synnyttäneet tai odottavat lasta alle 21 –vuotiaina. Toiminnan tarkoituksena on tarjota tytöille turvallinen ja kodinomainen ympäristö, joka tukee heitä naiseuteen kasvamisessa. Talolla on mahdollisuus viettää aikaa yhdessä tai yksin, sekä keskustella seksuaalisuuteen ja terveyteen liittyvistä asioista kättilön kanssa. Toiminnassa on olemassa erilaisia ryhmiä, joihin tytöt saavat osallistua, kuten esimerkiksi monikulttuurinen tyttöryhmä. (Oulun Seudun Setlementti.) Tyttöjen Talon toimintaan ei kuulu kotoutusta, koska se kuuluu julkisen sektorin toimiin. Kotoutumisen sijaan Tyttöjen Talo tukee, ohjaa, neuvoo ja ovat vierellä kulkijoita elämän eri tilanteissa. (Pietilä, Eija. Henkilökohtainen tiedonanto 7.3.2010.)

6 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla sudanilaisten maahanmuuttajanuorten kokemuksia naiseuteen kasvamisesta kahden kulttuurin ristiriidassa sekä sitä millaista tukea Oulussa toimivan Tyttöjen Talon toiminta heille tarjoaa. Lisäksi haluamme selvittää miten nuoret naiset kokevat oman uskonsa uudessa kulttuurissa. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka avulla Tyttöjen Talo voisi kehittää omaa toimintaansa ja tukea nuoria naisia entistä kattavammin naiseuteen kasvamisessa uudessa kulttuurissa.

Opinnäytetyössä keskitytään vastaamaan seuraaviin tutkimustehtäviin:

- Miten sudanilaiset nuoret naiset kokevat naiseuden ja oman uskonsa uudessa kulttuurissa.
- Miten Tyttöjen Talon toiminta on tukenut sudanilaisia nuoria naisia kasvamaan naiseuteen kahden kulttuurin ristiriidassa.

Kohderyhmän valitsemisessa saimme apua Tyttöjen Talon henkilökunnalta. Opinnäytetyötä varten teemahaastattelimme yksittäin kolme sudanilaista nuorta maahanmuuttajanaista. Tyttöjen Talon luottamuksellisen suhteen vuoksi, talon henkilökunta kysyi suostumukset haastatteluita varten. Naiset olivat iältään alle 22 –vuotiaita ja he olivat asuneet Suomessa neljästä kahdeksaan vuotta. Naisten suomenkielen taito oli hyvä ja ilmaisu selkeää. Osa vastaajista oli osallistunut Tyttöjen Talon toimintaan alusta alkaen. Vastaajien uskonnolliset taustat poikkeavat toisistaan.

7 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄ

7.1 Laadullinen lähestymistapa ja aineistonkeruumenetelmä

Laadullinen lähestymistapa soveltuu tutkimukseen silloin, kun ollaan kiinnostuneita tapahtumien yksityiskohtaisista rakenteista (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 160). Kylmän ja Juvakan (2007, 16) mukaan tutkimuksen lähtökohtana on ihminen ja hänen elämänpiirinsä. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää tutkimuskohdetta ja kuvata todellista elämää (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 160–161).

Laadullinen tutkimusote on hyvä silloin, kun halutaan tutkia luonnollisia tilanteita tai halutaan saada tietoa tiettyihin tapauksiin liittyvistä syy-seuraussuhteista. Keskeiset laadullisessa tutkimuksessa käytetyt aineistonkeruumenetelmät ovat havainnoiminen, tekstianalyysi ja haastattelu. Laadullisessa tutkimuksessa havainnointi on eräänlainen tekniikka toisen kulttuurin ymmärtämiseen. Joskus laadullisessa tutkimuksessa aineiston kerääminen sekä analysointi tapahtuvat osittain yhtä aikaa. (Metsämuuronen 2006, 122.)

Kerättyä tutkimusaineistoa ei voida pitää yksinään tuloksena. Tutkimuksessa tutkijan tehtävä on osoittaa mitä tutkimuksen tulokset kertovat laajemmasta kokonaisuudesta eikä vain tutkijan keräämästä tutkimusaineistosta. (Vilka 2006, 92.) Tekstianalyysillä pyritään ymmärtämään kulttuurin jäsenten käyttämiä kategorioita ja haastattelun avulla jollekin tietylle ryhmälle pyritään esittämään enemmän tai vähemmän avoimia kysymyksiä. Litterointia käytetään laadullisessa tutkimuksessa sen ymmärtämiseen kuinka tutkimukseen osallistujat organisoivat puheensa tai kirjoituksensa. (Metsämuuronen 2006, 88.)

Valitsimme opinnäytetyöhön laadullisen lähestymistavan sillä se mahdollistaa syvemmän tutustumisen nuorten sudanilaisten maahanmuuttajanaisten elämään. Halusimme ymmärtää miten nuoret naiset kokevat naiseuteen kasvamisen toisenlaisessa kulttuurissa kuin mitä heidän alkuperäinen kulttuurinsa on. Naiseuden lisäksi halusimme kuvata Tyttöjen Talon merkitystä nuorten naisten elämässä.

Aineistonkeruun perusmenetelmiä ovat kysely, haastattelu, havainnointi ja dokumenttien käyttö. Haastattelu on ainutlaatuinen tiedonkeruumenetelmä sillä siinä päästään suoraan vuorovaikutukseen haastateltavan kanssa. Teemahaastattelulle on tyypillistä jo ennalta tiedossa olevat teema-alueet, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 192, 205, 208.) Aineiston keruumenetelmäksi valitsimme teemahaastattelun, sillä meillä oli tiedossa tarkat teemat, joihin halusimme opinnäytetyössämme perehtyä (Tytöjen Talo, naiseus, uskonto). Ennen haastatteluja tutustuimme nuorten naisten alkuperäiseen kulttuuriin jotta pystyimme huomiomaan mahdolliset kulttuurilliset eroavaisuudet haastateltavien ja haastattelijan välillä. Ymmärtääksemme paremmin tutkimusympäristöä, kävimme muutamaan otteeseen tutustumassa Tyttöjen Taloon.

Haastatteluistamme kaksi tapahtui suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa ja yksi puhelimen välityksellä. Haastattelussa käytimme apuna kysymysrunkoa (ks. liite 2). Kysymysten turvin pyrimme avoimeen keskusteluun sudanilaisten tyttöjen kanssa. Kyselylomakkeita emme valinneet, koska suullisen haastattelun avulla koimme saavamme enemmän tietoa. Metsämuuroisen (2006, 113, 155) mukaan haastattelu on vuorovaikutustilanne, jolle on luonteenomaista, että haastattelu on ennalta suunniteltu. Tutkimuksen kohteeseen on tutustuttu niin käytännössä kuin teoriassa. Haastattelutekniikkoja on useita; yksilöhaastatteluja kasvoista kasvoihin, ryhmähaastatteluja kasvoista kasvoihin, lomakehaastattelu tai puhelimitse tehty haastattelu. Haastattelu voi kestää muutamasta minuutista useampaan päivään.

7.2 Aineiston analyysimenetelmä

Haastatteluiden paperille purkamisen jälkeen materiaalia analysoidaan. Aineisto järjestetään teemoittain poimimalla jokaisesta vastauksesta teemaan liittyvä kohta. Haastattelut luetaan huolella kokonaisuudessaan läpi, sillä vastauksia saattaa löytyä mistä päin materiaalia tahansa. (Aaltola & Valli 2001, 141–143.) Aloittaessamme tulosten analysointivaihetta, kuuntelimme ensin haastattelut läpi ja auki kirjoitimme ne sana sanalta. Perehdyimme haastattelujen sisältöön tarkasti. Sisällönanalyysin avulla etsitään tekstin merkityksiä sekä kuvataan aineiston sisältöä sanallisesti. Aineiston analysoinnin tarkoi-

tuksena on pyrkiä luomaan mielekästä, selkeää sekä yhtenäistä informaatiota. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105–110.)

Opinnäytetyössämme olemme käyttäneet deduktiivista eli teorialähtöistä sisällönanalyysia. Latvalan ja Vanhanen-Nuutisen (2001, 30–32) mukaan deduktiivisessa eli teorialähtöisessä sisällönanalyysissa aineiston luokittelu perustuu teoriaan, teoreettiseen viitekehykseen ja käsitejärjestelmään. Tuolloin analyysiä ohjaa malli, teemat ja käsitekartta. Sisällönanalyysi aloitetaan muodostamalla analyysirunko. Aineiston pelkistäminen ja luokittelu toteutetaan etsimällä aineistosta analyysirungon mukaisia ilmauksia. Perehtyessämme alkuperäiseen tekstiin, alleviivasimme merkityksellisiä teemoihin liittyviä ilmaisuja värillisellä kynällä ja teimme sisällönanalyysiin liittyvän analyysirungon. Järjestimme ja jäsensimme aineiston sillä tavoin, ettei mitään olennaista jäänyt pois.

Tiivistäminen tarkoittaa Kylmän ja Juvakan (2007, 117) mukaan pelkistämistä. Pelkistettyjen ilmaisujen erilaisuuksien ja yhtäläisyyksien etsimisessä taas on kyse ryhmitte-lystä. Samaan luokkaan yhdistetään samaa tarkoittavat ilmaisut ja annetaan luokalle sen sisältöä kuvaava nimi. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 6.) Kun olimme merkinneet pelkistetyt ja tiivistetyt ilmaukset värikynällä, ryhmittelimme samaa tarkoittavat ilmaisut samankaltaisten teemojen mukaan. Saimme haastattelussa paljon vastauksia esimerkiksi pukeutumiseen liittyen, jolloin keräsimme kaikki siihen liittyvät asiat yhteen. Tämä mahdollisti alaluokkien nimeämisen. Yhdistettyämme kaikki pukeutumiseen liittyvät merkitykselliset ilmaisut, saimme alaluokalle nimen itsemääräämisoikeus naiselliseen pukeutumiseen. Samalla periaatteella opinnäytetyöhön koottiin ja nimettiin muut alaluokat.

Seuraavaksi yhdistimme alaluokat ja muodostimme niitä yhdistävät yläluokat. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tuloksissa saimme alaluokkiin tasa-arvoisen naisen aseman, itsestään huolehtivan naisen ja itsemääräämisoikeuden naiselliseen pukeutumiseen. Näistä muodostimme yläluokan nimeltä vapaus olla nainen sillä se yhdistää samankaltaiset alaluokat yhteen. (Kuvio 1, sivu 27.) Yläluokista edelleen yhdistimme pääluokan: Naiseuden ja oman uskon vapaa toteuttaminen. Tämä vastaa ensimmäiseen tutkimustehtävään. (Kuvio 2, sivu 31.)

ALKUPERÄINEN ILMAISU	ALALUOKKA	YLÄLUOKKA
...on nähnyt tasa-arvon miesten ja naisten välillä pitää säilyttää...	Tasa-arvoinen naisen asema	Vapaus olla nainen
...esim, jos mulla olisi ollut isovelji niin se olis saanu tuoda tyttöjä kotiin, mut mä en saa...		
...täällä on naisen asema paljon parempi verrattuna mun maahan.		
Hienostunut ihminen, joka pitää huolen itsestään, joka laittaa jotain vähä ehkä, en tiä, hienostunutta...	Itsestään huolehtiva nainen	
...jos katotaan niitä naisten vaate-mainoksia, niin ne tuo niin kuin sitä naiseutta enemmän esille...		
...täällä sä voit kävellä vaikka pikkareilla ja täällä kukkaan ei sano sulle mitään.	Itsemääräämisoikeus naiselliseen pukeutumiseen	
...saa pukeutua miten haluaa, kun me eletään tätä Suomen kulttuuria.		

KUVIO 1: Esimerkki analysoinnista

8 TULOKSET

8.1 Naiseuden ja uskon kokeminen vieraassa kulttuurissa

Haastateltavat kokivat kykenevänsä toteuttamaan omaa naiseuttaan ja uskoaan vapaasti Suomessa. Naisena olemisen vapaus suomalaisessa kulttuurissa tuli esiin naisen tasa-arvoisen aseman korostamisena, naisen kykynä huolehtia itsestään sekä naisellisen pukeutumisen itsemääräämisoikeutena. Lisäksi uskonnonvapaus nousi haastateltavien vastauksista esiin. Suomessa vastaajilla on paremmat mahdollisuudet harjoittaa omaa uskoaan ilman pelkoja, ja omalla uskolla oli merkitystä vieraaseen kulttuuriin sopeutumisessa. (Kuvio 2, sivu 31.)

8.1.1 Vapaus olla nainen

Vastaajat kokivat Suomen olevan huomattavasti vapaampi maa naisellisuuden kannalta kuin heidän synnyinmaansa. (Kuvio 2, sivu 31.) Tämä ilmeni naisten ja miesten välisessä tasa-arvossa, itsemääräämisoikeutena naisten vapaamman pukeutumisen suhteen ja mahdollisuudessa huolehtia itsestään naisena. Sudanissa naisen asema on heikompi kuin miehen ja tämä näkyi selkeästi naisten vastauksissa. Sukupuolten välinen tasa-arvo koettiin Suomessa tärkeäksi ja se haluttiin säilyttää suomalaisessa kulttuurissa. Naisten kokemukset kotimaansa kulttuurista paljastivat miesten ja naisten välisen tasa-arvon eron ja heidän toiveenaan on saada samanlaista tasa-arvoa myös Sudaniin.

...on nähnyt tasa-arvon miesten ja naisten välillä pitää säilyttää ja niin mä oon sillee, että pitäis saada sitä. Niin sit kun mä kävin siellä kotimaassa niin miesten keskellä juttelin asioista niin ajattelin ettei sudanilainen nainen voisi niin tehdä.

...esim, jos mulla olisi ollut isovelji niin se olisi saanu tuoda tyttöjä kotiin, mut mä en saa niin kun alle viistoistaikäsenä tuoda kettään niin meillä menee siinä raja. Eli meillä saa pojat ihan eri vapauksia.

...täällä on naisen asema paljon parempi verrattuna mun maahan.

Naisena olemisen vapaus koettiin tärkeäksi oman naisellisuuden kannalta. Haastateltavat kokivat naiseuden olevan hienostuneisuutta ja mahdollisuutta pitää itsestään huolta. Erään haastateltavan mukaan Suomessa naiseutta tuodaan esille median välityksellä, mikä saattaa vaikuttaa nuorten naisten omaan näkemykseen naiseudesta.

...jos katotaan niitä naisten vaatemainoksia, niin ne tuo niin kuin sitä naiseutta enemmän esille kuin esim alusvaatteet niitä ei tuoda meidän maassa esille, vähän niin kuin piilossa pidetään.

Naiset kokivat asemansa Suomessa kokonaisuudessaan huomattavasti paremmaksi ja vapaammaksi kuin omassa synnyinmaassaan. Varsinkin naisellinen pukeutuminen nousi voimakkaasti vastauksissa esiin. Sudanin asukkaista valtaosa on muslimeja, mikä rajoittaa suuresti naisellisuuden toteuttamista pukeutumisen avulla Sudanissa. Haastateltavat nuoret naiset eivät ole muslimeja mutta he kokevat valtauskonnon vaikuttavan jokaisen sudanilaisen naisen pukeutumiseen. Äidin positiivinen suhtautuminen nuorten pukeutumisen itsemääräämisoikeuteen vahvistaa kulttuurillista sopeutumista.

Jos minä olisin nyt siellä meidän maassa niin siellä minä joutuisin käyttämään huivia ja sellaisia hameita, mutta täällä kun ollaan nyten niin äiti pisti semmosen säännön, että saa pukeutua miten haluaa kun me eletään tätä Suomen kulttuuria.

Mahdollisuus päättää itse omasta pukeutumisesta ja naiseutensa esille tuomisesta havaittiin merkitykselliseksi nuorille naisille. Naiset kokivat pystyvänsä olemaan oma itsensä paremmin suomalaisessa kulttuurissa täällä vallitsevan vapauden vuoksi. Pukeutumiseen ei puututa samalla tavoin kuin Sudanissa, jossa paljastavasta pukeutumisesta seuraa haastateltavien mukaan rangaistus.

Täällä voi olla ihan vapaana niin kuin äitille ja isällekin oon sanonut et oon vapaa ja voin olla oma itseni.

...jos nainen alkaa käyttää minihameita tai tommosia niin siitä saa sakkoja ja sit joutuu vankilaan. Ja täällä sä voit kävellä vaikka pikareilla ja täällä kukkaan ei sano sulle mitään.

8.1.2 Uskonnonvapaus

Haastateltaville oma uskonnollinen vakaumus ja oman uskon harjoittaminen on osa arkea. Kirkossa käyminen ja hengelliset harrastukset kuuluvat haastateltujen elämään ja tarjoavat turvaa. Uskonnon käytännön toteuttaminen onnistuu Suomessa ongelmitta. (Kuvio 2, sivu 31.)

Kyl mä niin kun pidän mun uskosta kiinni, käyn kirkossa...

...pystyy kun se on melkein kuin evankelisluterilainen, et esim silloin kun mut ripittiin niin Englannista tuli se pappi tänne Suomeen...

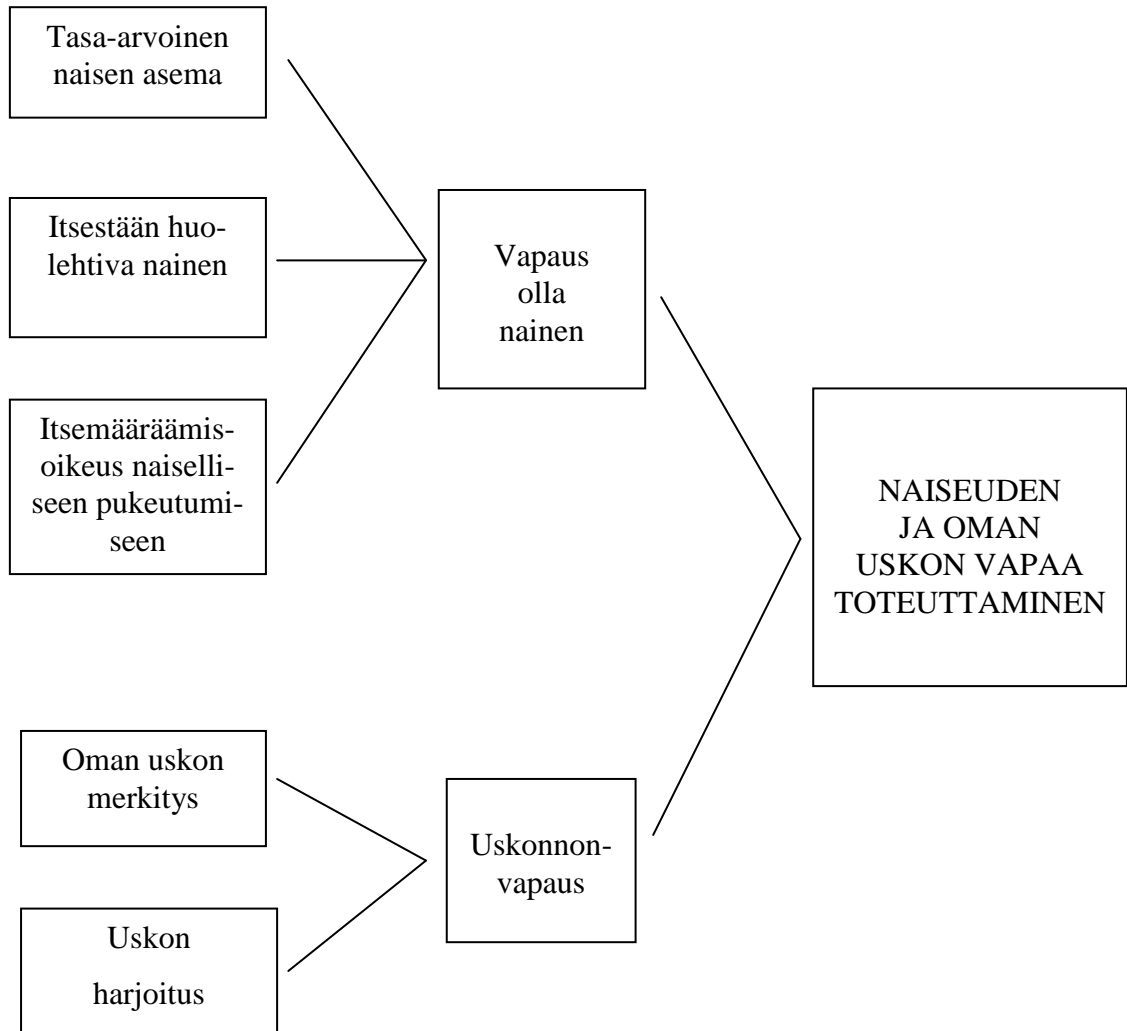
Uskonnon harjoittaminen Suomessa koetaan helpommaksi ja vapaammaksi kuin Sudanissa. Sudanissa kristityt joutuvat haastateltavien mukaan kohtaamaan eriasteisia vaikeuksia, jotka vaikuttavat mahdollisuuksiin toteuttaa omaa uskoaan.

Koska me asuttiin silloin meidän maassa niin pohjois, tai sielä pääkaupungis ja siel kaheksakyt prossaa tai vähä enemmän on islaminuskontolaisia niin sillä (isällä) olis ollut vaikeeta saada jotakin työtä ja se on vaarallista. Joskus ne on jopa pommittanu kirkkoja ja kaikkee tämmöstä. Täälä se on sit ihan toisin niin voi olla ihan rauhassa.

ALALUOKKA

YLÄLUOKKA

PÄÄLUOKKA

KUVIO 2: Naiseuden ja uskon kokeminen vieraassa kulttuurissa

8.2 Tyttöjen Talon toiminnan tarjoama tuki

Haastateltavat kokivat saavansa Tyttöjen Talolta suomalaiseen kulttuuriin sopeuttavaa tukea. Tyttöjen Talolla vallitseva vapaa ilmapiiri ja nuorten naisten oman alkuperäisen kulttuurin huomioiminen auttoivat naisia säilyttämään omaa minäkuvaansa vieraan kulttuurin keskellä. Luottamusta herättävä henkilökunta, vuorovaikutukseen kannustaminen ja tiedollinen tukeminen muodostivat haastateltavien mukaan ympäristön, jossa kulttuurillinen oppiminen oli mahdollista. (Kuvio 3, 36.)

8.2.1 Minäkuvan tukeminen uudessa kulttuurissa

Minäkuvan tukeminen uudessa, erilaisessa kulttuurissa ilmeni haastateltavien mukaan vapaana ilmapiirinä ja nuorten naisten alkuperäisen kulttuurin huomioimisena. Haastateluista ilmeni, että nuorten naisten oli melko helppoa lähteä Tyttöjen Talon toimintaan mukaan toiminnassa vallitsevan vapaan ilmapiirin vuoksi. Haastateltavat olivat kuulleet Tyttöjen talon toiminnasta eri tahoilta kuten Tyttöjen Talolta, Settlementiltä ja kavereilta. Avoin ja tukea antava ilmapiiri antoi nuorille naisille mahdollisuuden olla oma itsensä turvallisessa ympäristössä vieraan kulttuurin keskellä. Joskus toimintaan mukaan lähtemiseen liittyi pientä alkujännitystä, joka kaikkosi nopeasti kun Tyttöjen Talolta lähestyttiin puhelimitse. (Kuvio 3, sivu 36.)

Aluksi vähän jännitti, koska se oli silleen, että Eija soitti mulle ja sanoi, että täällä on Tyttöjen Talon johtaja niin se oli vähä silleen, että kun se oli johtaja, mut kun juteltiin pari minuuttia suomalaisista asioista.

Tutkimukseen osallistuvien naisten mukaan Tyttöjen Talo pyrkii huomioimaan jokaisen nuoren naisen kulttuurillisen taustan. Tämä ilmenee ryhmätilanteissa, joissa puhutaan joissakin kulttuureissa tabuina olevista asioista kuten seksistä tai uskonnosta. Asiasta ilmoitetaan etukäteen, jolloin naisille mahdollistuu paikalta poistuminen mikäli he kokevat asian vaikeaksi.

...jos ne niinkun kysyy uskonnosta tai seksuaalisuuteen liittyvistä asioista niin ensin ne kyssyy et onko hyvä et puhuu siitä et haluanko mä lähtee pois.

Eräs haastateltavista mainitsi, että Suomeen saapuvalle, eri kulttuurista tulevalle henkilölle olisi hyvä kertoa, miten Suomessa suhtaudutaan seksuaalisuuteen. Nämä asiat voivat olla kiellettyjä nuorten naisten synnyinmaassa tai omassa perhepiirissä.

...täällä puhutaan ihan avoimesti, joissakin maissa ei puhuta. Kun meillä on täällä islaminuskontolaisiakin niin niille ei ollenkaa puhuta seksuaalisuudesta ja näin. Ja sitten jos ne tulis tänne niin se olis ihan niinkun mun mielestä normaali asia.

Haastateltavat olivat asuneet Suomessa jo jonkin aikaa ja he kykenevät näkemään kulttuurillisia eroavaisuuksia Suomen ja Sudanin välillä. Kun nuoret ovat kahden kulttuurin ristiriidassa, naisilla voi olla tarvetta saada tukea kulttuuriin sopeutumisessa. Toiminnallaan Tyttöjen Talo auttoi nuorten naisten alkuperän säilyttämisessä sekä avusti nuoria oman arvomaailmansa rakentamisessa.

...vaikka Suomen kulttuuri on erilainen kuin meidän kulttuuri ja suomalaisessa on kulttuurissa on jotakin hyvää ja pahaa niin voi ottaa sen hyvän itelle ja heittää sen pahan pois.

8.2.2 Kulttuurillisen oppimisen mahdollistava ympäristö

Tyttöjen Talolla on nuorten naisten mielestä luottamusta herättävä henkilökunta, vuorovaikutukseen kannustava ilmapiiri sekä mahdollisuus saada uutta tietoa. Erityisesti haastatteluissa nousi esille uuden tiedon saaminen. Kulttuurillisista eroista johtuen nuoret eivät välttämättä tiedä mitä suomalaiseseen kulttuuriin sisältyy. Haastateltavat kokivat Tyttöjen Talon henkilökunnan luotettavaksi ja heille oli helppo kertoa vaikeistakin asioista, joista ei kotona välttämättä pystynyt puhumaan. (Kuvio 3, sivu 36.)

...puhuttiin seksistä ja niin paljon tietoa olen saanut sieltä. Sellaista mitä en ole ikinä kuullut mistään.

...siellä on semmosia henkilöitä joihin voit luottaa ja voit puhua niille pelkäämättä mitä ne sanoo.

Haastattelun pohjalta ilmeni, että Tyttöjen Talolla on mahdollisuudet auttaa suomalaisen kulttuuriin sopeutumisessa. Osa haastateltavista kertoi kulkeneensa Setlementti Ry:n järjestämässä Tyttökerhossa ennen Tyttöjen Talon toimintaa. Hänen mukaansa Tyttökerho auttoi maahanmuuttajia konkreettisissa asioissa kuten kielen opiskelemisessa ja läksyjen teossa. Tyttöjen Talolla ei järjestetä tätä toimintaa, koska Tyttöjen talo ei tähtää maahanmuuttajien kotouttamiseen. Nuoret naiset kokivat saaneensa Talolta muunlaista tukea liittyen uuteen kulttuuriin sopeutumiseen.

...ihan vaan Tyttökerho, joka ennen oli. Niin silloin, kun mä tulin niin ne auttoi kielissä ja koulun jälkeen ne piti aina semmosta kielikurssia. Ei sitä niin kuin enää järjestetä sitä kielikurssia Tyttöjen Talolla mutta on ne jotenki yrittänyt auttaa.

Haastatteluista ilmeni, että suomalaiset tytöt eivät ole kovin innokkaita luomaan suhteita ulkomaalaisiin nuoriin. Suhteen syntyminen riippui maahanmuuttajan omasta sosiaalisuudesta. Suomalaisiin nuoriin oli usein vaikea saada kontaktia ja sosiaalisten suhteiden luominen vaati aikaa.

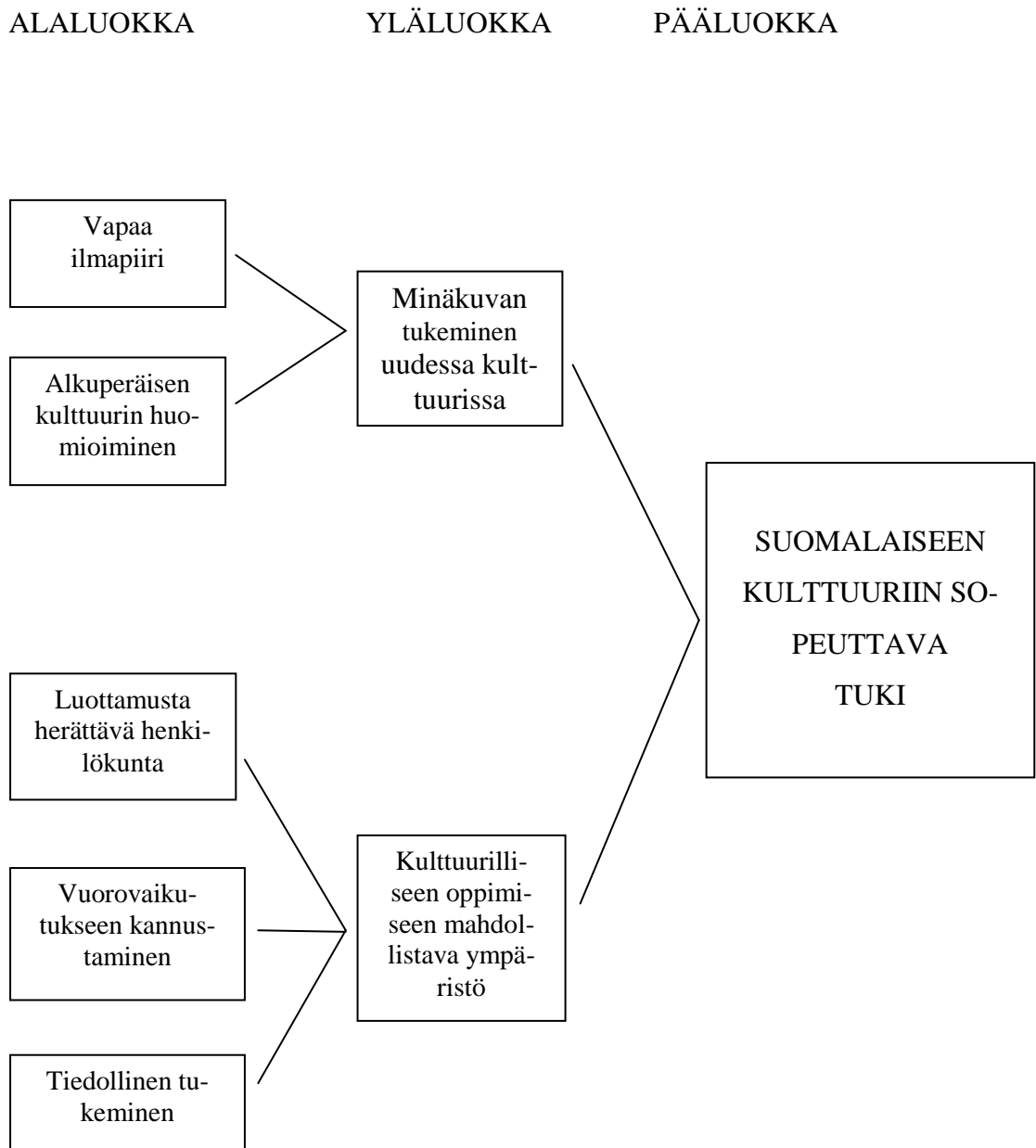
... ei ne oo kovia sosiaalistumaan. Voi mennä monta viikkoa, että ne sanoo sulle vaan terve, mutta ne ei muuten niinkun puhu sulle. Ja kun me ollaan ulkomaalaisia niin voidaan tervehtiä kadulla joku tuntematon ihminen, perustella et se on ulkomaalainen tai ei se ole meidän välistä tasa-arvoa. Mut suomalaisille se on ongelma.

Joskus tuntuu siltä et ootte vaikeesti lähestyttäviä.

Tyttöjen Talo pystyi toimintansa turvin tarjoamaan nuorille naisille sosiaalista tukea ja haastateltavat olivat löytäneet Tyttöjen Talolta uusia ystäviä. Tyttöjen Talon toiminnassa oli mukana monesta eri kulttuurista tulevia nuoria naisia myös suomalaisia. Tyttöjen Talossa järjestettävän toiminnan kautta nuoret omaksuvat suvaitsevaisen ilmapiirin kautta avoimuutta ja näin nuoret rohkenevat luomaan uusia ystävyysuhteita.

Löysin ystäviä.

... Tyttöjen Talossa voi olla aivan vapaasti ja puhua mistä tahansa niin sit se auttaa niinkun tulee avoimemmaksi.

KUVIO 3: Tyttöjen Talon tarjoama tuki

8.3 Omat tutkimustulokset suhteessa aikaisempiin tutkimuksiin

Perhoniemen ja Jasinskaja-Lahden (2006, 97) maahanmuuttajien kotoutumista käsittelevässä tutkimuksessa todettiin, että maahanmuuttajien suomenkielen taito oli kehittynyt, työssäkäynti yleistynyt ja erot henkisessä hyvinvoinnissa kaventuneet. Lisäksi maahanmuuttajien halu integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan oli pysynyt voimakkaana. Opinnäytetyöstämme nousi esiin Tyttöjen Talon suomalaiseen kulttuuriin sopeuttava tuki, joka tarjoaa nuorille naisille minäkuvan tukemista uudessa kulttuurissa ja mahdollisuuden luotettavaan vuorovaikutukseen. Tämä edesauttaa henkisen hyvinvoinnin kasvua ja tarjoaa näin ollen nuorille naisille tilaisuuden sopeutua suomalaiseen kulttuuriin.

Taavelan (1999, 145, 155) tutkimuksen tuloksista ilmenee maahanmuuttajien arvostus suomalaisessa kulttuurissa ja terveydenhuollossa vallitsevaa tasa-arvoa, hyvää kohtelua ja itsemääräämisoikeuden säilymistä kohtaan. Tuloksistamme nousi esiin vahvasti naisten ja miesten välinen tasa-arvo ja sen tärkeys suomalaisessa kulttuurissa. Itsemääräämisoikeus koettiin tärkeäksi osaksi omaa minuutta ja minäkuvaa, jota nuoret naiset ilmaisevat muun muassa pukeutumisen avulla. Kuten Taavela (1999, 168) ilmaisee, voi hankaluuksia ja erinäisiä ongelmia syntyä kielitaidon puuttumisen seurauksena ja kulttuurisen tiedon ja kulttuuritietoisuuden puutteiden vuoksi. Oman opinnäytetyön tuloksista havaitsimme tiedon saannin merkityksen ja henkilökunnan luotettavuuden ja kulttuuritietoisuuden tärkeyden. Tyttöjen Talon toiminta tarjoaa nuorille naisille tietoa suomalaisesta kulttuurista mikä ehkäisee ongelmia.

Jääskeläisen (2003, 1–3) tutkimuksessa käsitellään naiseksi kasvamista. Tulosten mukaan naiseksi kasvamisen prosessiin liittyy ylpeyttä ja iloisuutta, mutta myös häpeää. Tämän opinnäytetyön tulosten mukaan nuoret naiset tuovat ylpeästi esiin omaa naiseuttaan pukeutumisen avulla. Sudanilaisessa kulttuurissa tämä ei olisi heille mahdollista, joten Suomessa vapaus pukeutumiseen ja naiseuden ilmaisemiseen on ilon aihe. Toisaalta naiset kokivat tulosten mukaan häpeän tunteita, jotka liittyivät naiseksi kasvamiseen esiin nostamiin kysymyksiin ja seksuaalisuuteen.

9 POHDINTA

9.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyö tuotti uutta tietoa Tyttöjen Talolle siitä, miten he voivat tukea nuoria naisia naiseuteen kasvamisessa uudessa kulttuurissa.

1. Tyttöjen Talon luotettava ilmapiiri mahdollistaa avoimen keskustelun henkilökunnan ja nuorten naisten välillä.
2. Tyttöjen Talon toiminta auttaa nuoria naisia sopeutumaan suomalaiseen kulttuuriin.
3. Tyttöjen Talon toiminta tukee nuorten naisten uskonnollisuutta.
4. Naisellinen pukeutuminen on osa nuorten naisten minuutta ja sen avulla pystytään toteuttamaan itseään.

9.2 Kehittämis- ja jatkotutkimushaasteet

Haastattelujen kautta saimme selville äidin merkityksen nuorille naisille. Äidin avoin asenne uutta kulttuuria kohtaan helpottaa suomalaiseen kulttuuriin sopeutumista. Äidit osaavat suhtautua positiivisesti suomalaisen kulttuurin mukanaan tuomiin muutoksiin nuorten naisten elämässä mutta ristiriitoja löytyy. Tyttöjen Talo voi jatkossa järjestää äiti-tytär – iltoja joilla tuettaisiin heidän välistä suhdettaan. Samalla äidit saavat tietoa suomalaisesta kulttuurista ja millaista nuorten elämä on Suomessa. Mikäli tämän kaltaista toimintaa järjestetään, tulevaisuudessa voidaan tutkia millä tavoin äiti-tytär – toiminta on vaikuttanut heidän väleihinsä.

Tyttöjen Talon toiminnassa ei ole suomenkielen opetusta, sillä toiminta ei tähtää kotouttamiseen. Tyttöjen Talo tekee yhteistyötä Oulussa toimivan kansainvälisen keskuksen Villa Victorin kanssa, jolloin Tyttöjen Talon henkilökunta voi ohjata nuoria naisia Villa Victoriin, jossa kielenopetusta tarjotaan. Näin nuorille naisille voidaan mahdollistaa

laajempi kielellinen ja kulttuurillinen sopeutuminen. Jatkossa tutkimushaasteena voi olla kielenopetuksen merkityksen tutkiminen, onko kielikurssista konkreettisesti apua suomeen sopeutumisessa?

Tyttöjen Talo tekee yhteistyötä Oulun kansainvälisen papin Árpád Kovácsin kanssa. Haastattelusta ilmeni, että diakoniatyö on tuntematonta nuorille sudanilaisille naisille. Koska diakoniatyö on tuntematonta, Tyttöjen Talo voi jatkossa tehdä yhteistyötä Oulun kansainvälisen diakonin Salla Tuomisen kanssa, jotta diakoniatyö tulisi tunnetummaksi maahanmuuttajanuorten parissa. Vaikka moni nuorista ei kuulu evankelis-luterilaiseen seurakuntaan, voivat työntekijät antaa nuorille taloudellista, yhteisöllistä ja henkistä tukea uudessa kulttuurissa. Diakoniatyön tuntemattomuuden vuoksi maahanmuuttajanuorille voi järjestää toimintaa diakoniatyön parissa yhteistyössä Tyttöjen Talon kanssa. Jatkossa haasteena on selvittää kokevatko he hyödyllisenä kansainvälisen diakonian palvelut.

Haastatteluista ilmeni suomalaisten nuorten vaikeasti lähestyttävyyttä. Tyttöjen Talolla käy maahanmuuttajanuorten lisäksi suomalaisia nuoria, joten mieleen nousee kysymys voiko suomalaisten ja sudanilaisten nuorten naisten yhteistä kanssakäymistä edistää jollain tavalla. Luultavasti opiskelijoiden parista löytyy halukkaita nuoria tutustumaan maahanmuuttajiin esimerkiksi jonkin tapahtuman kautta, jossa tutustuminen tehtäisiin helpommaksi. Tätä aihetta voi tutkia selvittämällä millainen toiminta auttaisi maahanmuuttajia lähestymään ja tutustumaan suomalaisiin nuoriin.

9.3 Etiikka

Lainsäädäntö ohjaa terveystieteellistä tutkimusta. Perustuslain mukaan jokaisella on henkilökohtainen koskemattomuus, yksityisyyden suoja ja sivistykselliset oikeudet. Henkilötietolalla tarkoitetaan niitä merkintöjä, joilla henkilö voidaan tunnistaa. Henkilötietolaki edellyttää tutkimukseen osallistujien suostumuksen. (Kylmä & Juvakka 2007, 139–141.) Tutkimuksessa tulee kunnioittaa ihmisarvon loukkaamattomuuden periaatetta. Tutkittavan etu sekä hyvinvointi on asetettava aina tieteen ja yhteiskunnan etujen edelle. Arvot, ihanteet ja periaatteet muodostavat etiikan. On tärkeää huomata, mitä seuraamuksia tutkimuksen tuloksilla ja niiden käyttöönnotolla voi olla. Tutkimuk-

seen liittyvät eettiset näkökohdat luovat pohjaa tulevien sukupolvien elämälle, ja tästä syystä ne on tärkeää muistaa. (Pirttilä 2008, 65, 80–81.) Kaikkiin terveydenhuollon tutkimuksiin liittyy eettisiä haasteita ja valintoja. Tärkeimpiä eettisiä periaatteita ihmisiin kohdistuvissa tutkimuksissa ovat luottamuksellisuus, seuraukset ja yksityisyys. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 19, 20.) Tutkijan täytyy ottaa eettinen kestävyys tutkimuksensa teossa huomioon (Mäkinen 2006, 79).

Tutkimuksen edetessä joudutaan kohtaamaan eettisiä kysymyksiä joka vaiheessa, mikä on tyypillistä ihmistieteissä. Monitahoisia eettiset ongelmat ovat erityisesti haastattelussa, jossa ollaan suoraan kontaktissa haastateltaviin. Tämän vuoksi tutkijan on hyvä olla tietoinen tutkimuseettisistä kysymyksistä jo ennen tutkimusta. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 19–20.) Tutkimuseetiikan kannalta tiedon kontekstuaalisuus edellyttää osallistujien tarkkaa kuvausta. Tarkka osallistujien kuvaus mahdollistaa osallistujien tunnistamisen ja vähäinen kuvaus ei mahdollista tiedon kontekstualisointia. (Kylmä 2008, 117.)

Miettiessämme opinnäytetyömme tarkoitusta, pohdimme kuinka voimme saada selville miten Tyttöjen Talon toiminta auttaa nuoria naisia kahden kulttuurin ristiriidassa. Opinnäytetyömme aikana huomioimme haastateltavien suostumukset opinnäytetyöhön ja huomioimme työstämme aiheutuvia seuraamuksia heille. Tästä johtuen emme voineet tuoda esille paljon tietoa haastateltavien taustoista, jotta he pysyisivät anonyymeina. Haastattelut suoritimme suljetussa tilanteessa ja näin pystyimme takaamaan tilanteen luottamuksellisuuden, yksityisyyden ja rauhallisen ympäristön. Aloittaessamme yhteistyön Tyttöjen Talon kanssa teimme kirjallisen sopimuksen. Saimme Tyttöjen Talon Oulun yksikön johtajalta suullisen luvan opinnäytetyön toteuttamiseen Tyttöjen Talon tiloissa. Tyttöjen Talon työntekijät tiedustelivat etukäteen nuorilta naisilta heidän halukkuuttaan osallistua opinnäytetyöhön. Ennen haastatteluiden aloittamista varmistimme vielä itse haastateltavien ymmärtävän työn ja haastatteluiden tarkoituksen. Haastatteluiden aikana huolehdimme haastateltavien suostumukset haastattelujen nauhoittamiseen ja varmistimme, että vastaajat ymmärsivät haastattelukysymykset oikein.

Haastattelujen purkamisessa eettisyyteen liittyy aukikirjoittamisen uskollisuus alkupe räisiä sanoja kohtaan. Analyysissä on kyse siitä, miten kriittisesti ja syvällisesti haastattelut voidaan analysoida. Raportoinnissa on kyse luottamuksellisuus ja mahdolliset seuraukset haastattelun kohderyhmälle ja haastateltaville. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 20.)

Haastattelun purkamisvaiheessa otimme luottamuksellisuuden huomioon pitäen haastattelut omassa hallinnassamme ja keskustelemalla asioista vain keskenämme ja ohjaavan opettajan kanssa. Pyrimme noudattamaan litteroinnissa haastateltavien sanoja mahdollisimman tarkasti. Analysoidessamme tekstiä olimme kriittisiä omaa työtämme kohtaan. Analysoinnin teimme huolellisesti ja aineistoa kunnioittaen. Raportoinnissa huolehdimme siitä, että säilytimme haastateltavien tyttöjen luottamuksen ja pidimme huolen, ettei heille koidu oman ryhmänsä edustajana minkäänlaisia haittoja asiasta.

Opinnäytetyössä tulee pohtia ensimmäiseksi, sitä millä tavoin opinnäytetyö parantaa Sudanista Suomeen muuttaneiden tyttöjen inhimillistä tilannetta. Tutkiessamme heidän naiseuteen kasvamistaan näiden kahden hyvin erilaisen kulttuurin ristiriidassa tarjoamme heille mahdollisuuden pohtia omaa tilannettaan syvällisemmin kuin he ovat kenties aikaisemmin tehneet. Ymmärtämällä paremmin omaa naiseuteen kasvamistaan kahden hyvin erilaisen kulttuurin ristiriidassa, he voivat löytää syitä käytökselleen ja toiminnalleen, joita eivät ole aikaisemmin havainneet.

9.4 Luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuskysymykset liittyvät tutkijaan, aineiston laatuun, aineiston analyysiin ja tulosten esittämiseen (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 36). Tulosten esittämisen lisäksi yksi tutkimuksen tärkeimmistä periaatteista liittyy tutkimustulosten paikkansapitävyyteen. Tutkijan tulee aina koetella tulosten luotettavuutta, tulosten paikkansa pitävyyttä sekä yleistettävyyttä. Meneillä olevaa tutkimusta tulisi arvioida kriittisesti, koska tietynlainen poikkeusnäkökulma sekä perspektiivin laajentaminen on aina paikallaan. Palautetta on hyvä saada muilta alan tutkijoilta. (Mäkinen 2006, 102.)

Hirsjärven ja Hurmeen (2001,185) mukaan luotettavuuteen vaikuttavat haastateltavien määrä, tallenteiden kuuluvuus ja litteroinnin sääntöjen sekä luokittelun satunnainen noudattaminen. Tutkimusprosessiin vaikuttavat kulttuuriset arvot ja asenteet, etnisyys, uskonto, tavat, sukupuoli, kieli, koulutus sekä ammatti. Tutkimukseen osallistuvien henkilöiden kulttuurisella taustalla on suuri rooli tutkimuksen luotettavuudessa. Kulttuurinen tausta on suoraan yhteydessä siihen, kuinka henkilöt suhtautuvat tutkimusai-

neiston keruuseen ja miten he ymmärtävät tutkijan heille esittämät kysymykset. (Mäkinen 2006, 103.)

Opinnäytetyössä olemme huomioineet haastattelutulosten luotettavuuden tiedostamalla nuorten kulttuurisen taustan ja kielen. Haastateltavat ovat asuneet Suomessa eripituisen ajan ja ovat omaksuneet piirteitä suomalaisesta kulttuurista, jotka vaikuttavat tutkimustuloksiin. Haastatteluja ennen nuoret naiset olivat olleet Tyttöjen Talon toiminnassa mukana aktiivisesti ja he ymmärsivät hyvin tutkimuksen tarkoituksen. Mikäli olisimme haastatelleet vasta Suomeen saapuneita nuoria naisia, tulokset olisivat saattaneet olla erilaisia. Haastattelupaikan valitsimme huolellisesti, jotta ulkoisia häiriötekijöitä ei olisi. Näin pystymme vaikuttamaan tallenteiden nauhoitukseen. Kasvokkain haastattelemalla varmistamme sen, että sudanilaiset tytöt ymmärtävät kysymyksemme oikein. Luotettavuuteen vaikuttaa se, että yksi haastateltavista haastateltiin puhelimitse. Kulttuurillisesti erilaisissa asioissa kuten naiseudessa on suuria eroja ja väärinkäsityksiä voi syntyä.

Luotettavuuteen vaikuttaa tässä opinnäytetyössä aineiston vähäisyys. Kylmän (2008, 115) mukaan pieni osallistujamäärä lisää osallistujien tunnistamisriskiä. Tästä johtuen emme pysty hyödyntämään aineistossamme kaikkia tutkimustuloksia. Eettisesti on tärkeää suojella vastaajia ja heidän tunnistamattomuuttaan. Laajemmassa otoksessa tulokset saattaisivat olla erilaiset. Huomioon tulee ottaa, että kolme haastateltavaa ei riitä turvaamaan luotettavaa aineistoa. Haastattelutulosten pohjalta tehtyyn aineistonanalyysiin lukijan tulee suhtautua kriittisesti. Tulokset antavat suuntaa nuorten naisten käsityksestä naiseudesta, uskosta ja Tyttöjen Talon toiminnasta. Tiedostamalla puutteet aineistonkeruussa, haastattelussa ja aineiston analyysissä, on oma oppimisemme edennyt. Tiedostamme, että laajemmalla otoksella ja entistä syvällisemmällä haastattelulla voi opinnäytetyön luotettavuutta lisätä huomattavasti.

Haastattelunauhojen ja –tekstien säilyttämisessä on otettava huomioon, että materiaali ei joudu ulkopuolisten käsiin. Tutkimuksen tekijän on säilytettävä osallistujien tunnistetiedot erillään varsinaisesta aineistosta. Tutkimuksen tekijä on aina vastuussa keräämänsä aineiston säilyttämisestä. (Kylmä & Juvakka 2007, 111.) Haastatteluiden avulla saatua aineistoa käsitelimme opinnäytetyöprosessin aikana luottamuksellisesti. Haastattelut olivat talletettuina molempien tekijöiden tietokoneilla. Tietokoneen käyttämiseen vaadittiin salasana, jolloin ulkopuoliset eivät päässeet lukemaan asiakirjoja. Salasanan ta-

kana olivat myös kaikki muut opinnäytetyöhön liittyvät tiedostot. Tulosteita säilytimme ainoastaan tekijöiden kotiloissa lukolliseen kaappiin talletettuina. Aineistoa käsitte-
limme aina toisen tekijän kotiloissa ilman ulkopuolisten läsnäoloa.

10 LÄHTEET

- Aalberg, Veikko & Siimes, Martti A. 2007. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Aaltola, Juhani & Valli, Raine 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Alajoki, Pirkko 2005. Naisuus vedenjakajalla. Kristillinen näkökulma feminismiin. Ryttylä: Kustannus Oy Uusi Tie.
- Arvilommi, Nicola 2005. Monikulttuurisuus sosiaali- ja terveystieteiden ammattillisena haasteena. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja. D työpapereita 30.
- Askola, Irja 2002. Kansainvälinen vastuu. Teoksessa Riitta, Helosvuori, Koskenvesa, Esko, Niemelä, Pauli ja Juhani, Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Assie-Lumumba, N'dri 1998. Women in west Africa. Teoksessa Stromquist, Nelly P. (toim.) Women in the third world. An encyclopedia of contemporary issues. New York: Garland Publishing, Inc. 533–542.
- Brusila, Pirkko 2008. Seksuaalisuus eri kulttuureissa. 1. painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.
- Burnard, Philip & Gill, Paul 2008. Culture, communication and nursing: A multicultural guide. England: Pearson education.
- Carson, Verna Benner & Koenig, Harold G. 2002. Parish nursing. Stories of service and care. Pennsylvania: Templeton Foundation press.
- ElSayed, Marjaana. Fiktiota ja faktaa Sudanista ja sen tyttäristä. Viitattu 3.4.2009. http://www.rabita.fi/annur/1_00/fiktiota.html Tuloste tekijän hallussa.
- Erikssons, Katie 2002. Rakkaus –diakoniatieteen ydin ja ethos? Teoksessa Mikko Lahinen ja Tuulikki Toikkanen (toim.) Anno Domini –Diakoniatieteen vuosikirja. Lahden Diakoniasäätiö. Tampere: Tammerpaino Oy, 155–161.
- Frisk, Outi & Tulkki, Heikki 2005. Kulttuuriavain. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

- Hirvonen, Riitta 2010. Maahanmuuttajia kaivataan vapaaehtoisiksi. *Rauhan Tervehdys*. 103 (14), 8.
- Honkasalo, Veronika 2001. ”Nyt mä oon suomalainen... varmaan” Nuoret maahanmuuttajat, etnisyys ja rasismi. Pro gradu –tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Horsti, Karina 2005. Vierauden rajat. Monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalismissa. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Hovi, Tuija 1999. Sukupuolen esityksiä. Teoksessa Hovi, Tuija, Nenola, Aili, Sakanaho, Tuula & Vuola Elina (toim.) *Uskonto ja sukupuoli*. Helsinki: Yliopistopaino. 12–16.
- Huttunen, Laura 2009. Mikä ihmeen maahanmuuttaja? Teoksessa Keskinen, Suvi, Rastas, Anna & Tuori, Salla (toim.) *En ole rasisti, mutta... Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä*. Tampere: Vastapaino ja nuorisotutkimusverkosto. 117–122.
- Hyry, Katja & Pentikäinen, Juha 1999. *Uskonnot maailmassa*. 4. uudistettu painos. Porvoo: Wsoy.
- Höyhtyä-Pikkarainen, Kyllikki 2010. Pakolaissihteeri. Kv-toimintakeskus Villa Victor, Oulun kaupunki. Oulu. Sähköpostiviesti. 9.3.2010. Tuloste tekijän hallussa.
- Jauhiainen Jussi S. & Suorsa, Katri 2005. *Kansainvälistyvä Oulu – Monikulttuurinen Oulu?* Oulu: Nordia tiedonantaja, Pohjois-Suomen maantieteellisen seuran ja Oulun yliopiston maantieteen laitoksen julkaisuja 2005.
- Jokinen, Kimmo & Saaristo, Kimmo 2006. *Suomalainen yhteiskunta*. 2., uudistettu painos. Porvoo: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Järvinen, Riitta 2004. *Ammatillisen maahanmuuttotyön kulttuuri. Erilaisuus sosiaali- ja terveydenhuollon jäsenyksissä*. Väitöskirja. Tampereen yliopisto.
- Jääskeläinen, Tuula 2003. ”Syvällä sisimmässä sitä iloitsi ja oli ylpeä, mutta käytännössä sitä häpesi.” Kolmen tytön kokemuksia naiseksi kasvamisesta. *Kasvatuspsykologian pro gradu –tutkielma*. Oulun yliopisto.
- Kinnunen, Saara 2001. *Tytöt, pojat ja seksi. Kuinka tuen lapsen seksuaalista kasvua*. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- Kirkon ulkomaanapu. *Yhteinen maailmamme*. Viitattu 13.4.2009.
http://www.yhteinenmaailmamme.fi/fin/tosiasioita_maailmasta/naisen_asema/?id=17. Tuloste tekijän hallussa.

- Kotisalo, Helena 2005. Diakonisen hoitotyön toteutuminen. Diakonian tutkimus- aikauskirja. Helsinki: Diakonian tutkimuksen seura ry 1/2005. Viitattu 22.8.2009. http://www.dts.fi/dokumentit/DT_1_2005.pdf
- Kylmä, Jari & Juvakka, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita publishing Oy.
- Kylmä, Jari 2008. Näkökohtia tutkimuseetiikasta laadullisessa terveystutkimuksessa. Teoksessa Pietilä, Anna-Maija & Länsimies-Antikainen, Helena (toim.) Etiikkaa monitieteisesti. Pohdintaa ja kysymyksiä. Kuopio: Kuopion Yliopisto, Hoitotieteen laitos. 109–120.
- Kyngäs, Helvi & Vanhanen, Liisa 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede* vol. 11 (1), 3–11.
- Kääriäinen, Kimmo, Niemelä, Kati & Ketola, Kimmo 2003. Moderni kirkkokansa. Suomalaisten uskonnollisuus uudella vuosituhannella. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Lasonen, Johanna, Halonen, Mia, Kemppainen, Raija Pini & Teräs, Marianne 2009. Monikulttuurisuus, kulttuurienvälisyys ja osaamisen tunnustuksen tarve. Teoksessa Lasonen, Johanna & Halonen, Mia (toim.) Kulttuurienväläinen osaaminen koulutuksessa ja työelämässä. Jyväskylä: Suomen kasvatustieteellinen seura ry. 9–21.
- Latvala, Eila & Vanhanen-Nuutinen, Liisa 2001. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa Janhonen, Sirpa & Nikkonen, Merja (toim.) Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Helsinki: Wsoy. 21-43.
- Laurent, Lina 2005. Kuuntele minua! Nuorten naisten elämää monien kulttuurien Suomessa. Helsinki: Opetusministeriö.
- Lehtiö, Pirkko 2005. Raamatunkertomukset aasialaisten naisten kontekstuaalisessa tulokinnassa. Teoksessa Pöntinen, Mari & Helminen, Mikko (toim.) Oikeus uskoon, toivoon ja rakkauteen. Ihmisoikeudet ja kirkon missio 2005. Helsinki: Suomen Lähetysseura. 45–63.
- Leininger, Madeleine & McFarland, Marilyn R. 2002. *Transcultural nursing: concepts, theories, research and practice*. New York: McGraw-Hill.
- Liebkind, Karmela 1994. Maahanmuuttajat. Kulttuurien kohtaaminen Suomessa. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Liebkind, Karmela 2000. Monikulttuurinen Suomi. Etniset suhteet tutkimuksen valossa. Helsinki: Gaudeamus Oy.

- Malkavaara, Mikko 2002. Sodasta laman kynnykselle – Köyhyys ja diakonia hyvinvointivaltiota rakennettaessa. Teoksessa Mäkinen, Virpi 2002 (toim.) Lasaruksesta leipäjonoihin. Köyhyys kirkon kysymyksenä. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy. 221–260.
- Malkavaara, Mikko & Yeung, Anne Birgitta 2007. Altruismi –moraalinen ideaali vai käytännön arkea. Teoksessa Latvus, Kari, Yeung, Anne Birgitta, Pyykkö, Raija & Karjalainen, Jouko (toim.) Diakonian tutkimus aikakausikirja 1/2007, 50-56. Helsinki: Diakonian tutkimuksen seura ry. Viitattu 22.8.2009. http://www.dts.fi/dokumentit/diakonia1_07%5B1%5D.pdf
- Marriner-Tomey, Ann 1994. Hoitotyön teoreetikot ja heidän työnsä. Helsinki: Sairaanhoidtajien koulutussäätiö 1994.
- Mashaba, T.G & Brink, H.I 1994. Nursing education: An international perspective. Kenwyn: Juta & Company.
- Metsämuuronen, Jari 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Helsinki: International methelp Ky.
- Myllylä, Marjatta 2004. Diakonisen hoitotyön mallin rakentaminen. Hoitotieteen ja terveyshallinnon laitos. Oulun yliopisto. Viitattu 13.4.2009. <http://herkules oulu.fi/isbn9514273567/isbn9514273567.pdf>
- Myllylä, Marjatta 2000. Näkökulmia diakoniasta ja hoitotyöstä –kohti diakoninen hoitotyö –käsitettä. Lisensiaatintutkimus. Oulun Yliopisto: Hoitotieteen ja terveyshallinnon laitos.
- Mäkelä, Olli 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Mäkinen, Arja 2004. Hoitotyön strategia Satakunnassa vuosina 2004–2007. Satakunnan sairaanhoitopiiri. Powerpoint –esitys. Tuloste tekijän hallussa.
- Newman, Giger & Davidhizar, Ruth Elaine 2003. Transcultural Nursing: Assessment & Intervention. St. Louis: Mosby.
- Nissinen, Martti 1999. Sukupuoli Raamatun maailmassa ja raamatuntulkinnassa. Teoksessa Hovi, Tuija, Nenola, Aili, Sakaranaho, Tuula & Vuola Elina (toim.) Uskonto ja sukupuoli. Helsinki: Yliopistopaino. 16–43.
- Oulun kaupunkistrategia 2005–2015. Päivitetty kaupunginvaltuustossa 27.8.2007. Viitattu 19.4.2010. <http://www.ouka.fi/strategia/pdf/Oulunstrategia2015.pdf> Tuloste tekijän hallussa.
- Oulun Seudun Setlementti ry. Oulun Tyttöjen Talo. Viitattu 17.12.2008. <http://www.likka.fi/index.asp?pid=49> Tuloste tekijän hallussa.

- Oulun Tyttöjen Talo. Esite. Viitattu 24.4.2009. Tuloste tekijän hallussa.
- Padatsu, Jaakko 2008. ”Sairaanhoidajat, miten he suhtautuvat potilaiden kanssa, se on aivan erilaista mitä se on Sudanissa.” Terveysantropologinen tutkimus eteläsudanilaisten maahanmuuttajien ja Oulun Maahanmuuttajien terveydenhuollon henkilökunnan vuorovaikutusprosessista vuonna 2007. Pro Gradu – tutkielma. Oulu: Oulun yliopisto.
- Patel, Ila 1998. Modernity and the mass media. Teoksessa Stromquist, Nelly P. (toim.) Women in the third world. An encyclopedia of contemporary issues. New York: Garland Publishing, Inc. 125–134.
- Patterson, Deborah 2003. A word from the new executive director of the IPNRC. Teoksessa Smith, Sybil D. (toim.) Parish nursing. A Handbook for the New Millennium. New York: The Haworth Pastoral Press. 8–24.
- Perhoniemi, Riku & Jasinskaja-Lahti, Inga 2006. Maahanmuuttajien kotoutuminen pääkaupunkiseudulla. Seurantatutkimus vuosilta 1997–2004. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Perustietoa Suomesta 16.01.2009. Julkiset palvelut yhdestä osoitteesta. Viitattu 16.8.2009.
http://www.suomi.fi/suomifi/suomi/tietopaketti/perustietoa_suomesta/index.html Tuloste tekijän hallussa.
- Pietilä, Eija 2010. Tyttöjen Talon johtaja. Oulun Tyttöjen Talo. Oulu. Sähköpostiviesti 7.3.2010. Tuloste tekijän hallussa.
- Pirttilä, Tuula 2008. Tutkimuseettiset toimikunnat – toimintaa ohjaavat normit ja tutkimuseettinen pohdinta. Teoksessa Pietilä, Anna-Maija & Länsimies-Antikainen, Helena (toim.) Etiikkaa monitieteisesti. Pohdintaa ja kysymyksiä. Kuopio: Kuopion Yliopisto, Hoitotieteen laitos. 65–90.
- Pohjolainen, Terttu 2001. Diakoniatiiede Lahden ammattikorkeakoulun Diakonian instituutin opetuksen perustana. Teoksessa Lahtinen, Mikko & Toikkanen, Tuulikki (toim.) Anno Domini 2001. Diakoniatieteen vuosikirja. Tampere: Tammer-Paino Oy. 11–27.
- Pohjolainen, Terttu 2005. Diakoninen hoitotyö – perinteikäs ja uusi hoitotyön ala. Teoksessa Lahtinen, Mikko & Toikkanen, Tuulikki (toim.) Anno Domini 2005. Diakoniatieteen vuosikirja. Vammala: Vammalan Kirjapaino. 120–143.

- Puolimatka, Tapio 2005. Monikulttuurinen kasvatus, arvot ja tiedollinen eksklusivismi. Teoksessa Hilska, Päivi, Kallioniemi, Arto & Luodeslampi, Juha (toim.) Uskontokasvatus monikulttuurisessa maailmassa. Helsinki: Kirjapaja Oy. 79–102.
- Pyykkö, Raija 2004. Valtion ja kirkon välissä: ammatillisen seurakuntadiakonian muotoutuminen. Teoksessa Henriksson, Lea & Wrede, Sirpa (toim.) Hyvinvointityön ammatit. Helsinki: Yliopistopaino. 110–144.
- Risto, Kari 2004. Maailman valtiot. Jyväskylä: Gummerus Oy.
- Rättyä, Lea 2004. Diakoniatyöntekijöiden kuvauksia työstään ja siinä jaksamisestaan. Licensiaatintutkimus. Oulun yliopisto: Hoitotieteen ja terveystieteiden laitos.
- Rättyä, Lea 2009. Diakoniatyö yksilöllisenä ja yhteisöllisenä auttamisena yhteiskunnallisessa muutoksessa. Väitöskirja. Kuopio: Kuopion yliopisto.
- Sakaranaho, Tuula 2009. Uskonnot osana monikulttuurista yhteiskuntaa. Teoksessa Lampinen, Johanna & Melén-Paaso, Monica (toim.) Tulevaisuus meissä. Kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Opetusministeriön julkaisuja 2009:40. 63–64.
- Salokoski, Märta 1999. Naisen tieto, ruumiin tieto. Teoksessa Jaana Airaksinen & Tuula Ripatti (toim.) Rotunaisia ja feminismejä. Nais- ja kehitystutkimuksen risteyskohtia. Tampere: Tammer-Paino Oy. 207–223.
- Silvo, Juha 1999. Kansankirkosta kirkosta kansojen kirkoksi. Kirkkohallituksen asettaman monikulttuurisuustyöryhmän mietintö. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 1999:2.
- Sorri, Hannu 2001. Näkökulmia uskonnolliseen erilaisuuteen. Teoksessa Kirkon lähetystyön keskus (toim.) Suunnista uskontojen maailmassa – dialogiopas seurakunnille. Helsinki: Kirkkohallitus. 81–87.
- Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2006:8. Tasa-arvo Suomessa. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 13.4.2009.
<http://pre20090115.stm.fi/aa1150894072967/passthru.pdf>. Tuloste tekijän hallussa.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 31.12.2008. Kirkko numeroina. Viitattu 23.2.2010.
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/BB22B8B72B6F6A06C22572E5003A8E9E?OpenDocument&lang=FI> Tuloste tekijän hallussa.

- Syrjänen, Annaliisa & Westermarck, Irmeli 1997. Maailmalle, maailmalta. Kulttuurisia katsauksia. 1. painos. Helsinki: Wsoy.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Utrio, Kaari 2006. Suomen naisen tie. Pirtistä parlamenttiin. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta (ETENE) 2004. Monikulttuurisuus Suomen terveydenhuollossa. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Vartia, Maarit, Bergbom, Barbara, Giorgiani, Terhi, Rintala-Rasmus, Anita, Riala, Riitta & Salminen, Simo 2007. Monikulttuurisuus työn arjessa. Helsinki: Työministeriö, Työterveyslaitos.
- Verma, Gajendra K. 2005. Kulttuurien välisen työn lähtökohtia. Teoksessa Pitkänen, Pirkko (toim.) Kulttuurien välinen työ. Helsinki: Edita. 54–62.
- Vilka, Hanna 2006. Tutki ja havainnoi. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Weissenfelt, Kerttu 2007. Me ja muualta tulleet. Ruukkilaisten asennoituminen karjalaisiin ja turvapaikanhakijoihin. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Yeung, Anne Birgitta 2003. Kirkko, vapaaehtoistoiminta ja sosiaalinen pääoma. Teoksessa Helander, Eija (toim.) Muutoksen tulkkina, kirkot ja yhteiskunnallinen elämä osana yhteiskuntaa. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy. 306–319.
- Yeung, Anne Birgitta & Grönlund, Henrietta 2005. Nuorten aikuisten arvot, asenteet ja osallisuus. Teoksessa Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy. 167–194.

LIITE 1 KIRJE HAASTATELTAVILLE

Hei!

Olemme kaksi Diakoni-ammattikorkeakoulun sairaanhoitaja-diakonissa opiskelijaa. Teemme opinnäytetyötä aiheesta ”Sudanilaisten nuorten naisten kokemuksia naiseuteen kasvamisesta kahden kulttuurin ristiriidassa.” Haluaisimme tietää kuinka Sinun naiseuteen kasvamisesi on Oulussa asuessasi sujunut ja millaisia kokemuksia Sinulla on Tyttöjen Talon toiminnasta. Työmme tarkoituksena on selvittää, kuinka Tyttöjen Talo tukee nuoria tyttöjä naiseuteen kasvamisessa ja haluamme löytää toimintaa tukevia kehittämisideoita. Toivomme, että saamme avoimin mielin haastatella Sinua. Haastattelu on ehdottomasti luottamuksellista eikä Sinua ole mahdollista tunnistaa opinnäytetyöstämme. Otamme Sinuun yhteyttä Tyttöjen Talon kautta syyskuussa.

Ystävällisin terveisin:

Anne Sarajarvi
anne.sarajarvi @ student.diak.fi

Nita Nahkala
nita.nahkala @ student.diak.fi

LIITE 2 HAASTATTELUKYSYMYKSIÄ

Perustiedot:

- Kuinka vanha olet?
- Kuinka kauan olet asunut Oulussa/Suomessa?

Elämäntilanne:

- Mitä teet tällä hetkellä? Opiskeletko, oletko kotona?
- Asutko perheen kanssa vai omassa kodissa? Asuuko koko perhe Oulussa?
- Minkälaista on tavallinen arki perheessäsi?
- Millainen ystäväpiiri sinulla on? Onko sinulla suomalaisia ystäviä tai omasta kulttuurista olevia ystäviä?

Suomalainen kulttuuri:

- Miltä suomalainen kulttuuri sinusta tuntuu?
- Saako suomalaisiin tyttöihin kontaktia?
- Oletko huomannut, että omalla alkuperällä olisi merkitystä arkipäivän asioissa? Esimerkiksi kaupassa palvelemisessa, ajan varaaminen lääkärille jne.

Naiseus:

- Onko sinulla naisidolia? Millaisia piirteitä hänessä ihaillet?
- Mitä ajattelet naiseuden olevan?
- Miten omassa elinympäristössäsi suhtaudutaan naiseuteen?
- Pystytkö naisena olemaan oma itsesi Suomessa?
- Vaikuttaako suomalaisuus omaan naiseuteesi? Esim. oletteko huomanneet naiseuden ihannoinnin, median vaikuttavan itseesi? Onko naiseudenkuva muuttunut siitä mitä se oli Sudanissa asuessanne?

Tyttöjen Talo:

- Kauanko olet ollut Tyttöjen Talon toiminnassa mukana?
- Mistä kuulit Tyttöjen Talon toiminnasta?
- Tuntuiko sinusta vaikealta/helpolta mennä ensimmäistä kertaa Tyttöjen Talon toimintaan mukaan?

- Millaiseen toimintaan olet osallistunut? Onko toiminta miellyttänyt?
- Onko Tyttöjen Talo auttanut sopeutumaan Suomeen? Onko ollut apua esim. ystävien löytämisessä?
- Oletko saanut Tyttöjen Talolta tukea naiseuteen kasvamisessa?
- Vaikuttaako suomalainen kulttuuri siihen miten kasvaa naisena Suomessa? Auttaako Tyttöjen Talo ylläpitämään omassa kasvussa sinun omaa kulttuuriasi?
- Onko Tyttöjen Talo antanut vastauksia naiseuteen liittyviin askarruttaviin kysymyksiin?
- Voiko Tyttöjen Talo helpottaa naiseksi kasvua eri kulttuurissa?
- Mitä eri kulttuurista tulevalle tytölle voisi kertoa naiseksi kasvamisesta Suomessa? Onko asioita joita itse olisit halunnut kuulla suomeen tullessasi?

Usko

- Millainen oma uskonnollinen elämäsi on?
- Pystytkö toteuttamaan omaa uskoasi Suomessa?
- Onko omaan uskoon voinut turvautua Suomessa olon aikana?
- Ohjaako oma usko naiseuteen kasvamisessa?
- Kiinnostavatko diakoniatyöntekijän palvelut Oulussa? Oletko kuullut diakoniatyöstä Oulussa?